

Leto XIX. Štev. 60
DIREKTOR »BORBE«
VLAJKO BEGOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
pečka. — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 5. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT DNEV-
NIK * OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

TISKOVNA KONFERENCA VELEPOS LANIKA POPOVIČA PRED ODHODOM IZ ZDA

Iz ZDA odhajam z občutkom, da se bo jugoslovansko-ameriško sodelovanje nadaljevalo v prid obeh držav

je izjavil veleposlanik Vladimir Popović na tiskovni konferenci

Washington, 12. marca (Tanjug). »Iz ZDA odhajam z občutkom, da se bo jugoslovansko-ameriško sodelovanje tudi v prihodnje nadaljevalo v korist obeh držav«, je izjavil na tiskovni konferenci doseđanji jugoslovanski veleposlanik v ZDA Vladimir Popović.

Na vprašanje o obisku maršala Tita v Turčiji in Grčiji je veleposlanik Popović odgovoril, da je smoter potovanja maršala Tita utrditi prijateljske odnose, ki so se lani razvili med tremi balkanskimi državami. »Nedvomno bomo nadaljevali to sodelovanje, ker je to v interesu naših držav in miru na svetu«, je izjavil veleposlanik Popović.

Vladimir Popović je novinarjem izjavil, da se čedalje bolj dočujoče nadeja, da je možna prijateljska rešitev tržaškega vprašanja. Jugoslavija se še nadalje trudi in je pripravljena na žrtve, da bi vzpostavila dobre odnose z Italijo in tako okrepili miroljubno sodelovanje v tem delu sveta.

»Na čem temelji vaš optimizem?« je vprašal neki novinar. »Pozkalo se je«, je odvrnil veleposlanik Popović, »da na temelju sklepa z dne 8. oktobra ni moč najti rešitve in da je treba iskati drugih poti in načinov, da bi zadovoljili in spoštovali jugoslovanske interese. Tako bodo po mnenju veleposlanika Popovića izginiti negativni rezultati, ki jih je v Jugoslaviji povzročil oktobrski sklep glede odnosov Jugoslavije in zahodnih zaveznikov. Vse, kar Jugoslavija zahteva v coni A, je nekaj slovenskih vasi, ki za Italijo politično in gospodarsko ničesar ne pomenijo, a narodnostno in zgodovinsko pripadajo Jugoslaviji.«

»To se pravi, da bi z malo več razumevanja mogli lahko in hitro rešiti tržaško vprašanje«, je nadaljeval veleposlanik Popović. Na vprašanje, za katere vasi bi šlo, je veleposlanik Popović odgovoril, da je to stvar pogajanj in da je rešitev odvisna od želje za sporazumevanjem, ki jo bo pokazala italijanska vlada. Neki novinar je vprašal, ali je Jugoslavija pripravljena storiti takšne olajšave Italijanom v coni B. Veleposlanik Popović je odvrnil, da italijanska vlada zahteva važna mesta v coni B in da o tem ne more biti govora.

Vladimir Popović je nadalje dejal, da Jugoslavija še nadalje želi, da bi prišlo do konference o rešitvi tržaškega vprašanja, da pa je pripravljena problem rešiti tudi po diplomatskih kanalih. Vsebinska je važnejša od oblike, Jugoslavija pa je, je poudaril Popović, pripravljena poiskati to vsebino v katerikoli obliki. Novinarji so se zanimali, ali se zdaj pogajajo. »Pogajanja so bolj

vjeti gredo od agresivne politike k ublažitvi napetosti, da bi tako obdržali tisto, kar že imajo, da pa to ne pomeni, da je Moskva strategijo spremenila.

Govoreč o svojih vtisih iz ZDA, je Popović poudaril, da je opazil veliko več razumevanja in želje, da bi se odnosi med Jugoslavijo in ZDA razvili. Poudaril je, da je ta vtis dobil v razgovorih z mnogimi ljudmi iz vseh družbenih krogov. Poglavitni vtis je v tem, da se je zanimanje za Jugoslavijo povečalo, je dejal veleposlanik Popović, zaključujoč razgovor z novinarji.

Veleposlanik Popović bo iz Washingtona odpotoval 15. marca. Po daljšem bivanju v New Yorku bo Vladimir Popović 20. marca odpotoval v Jugoslavijo. Na položaju veleposlanika FLRJ v ZDA ga bo zamenjal stalni predstavnik Jugoslavije v OZN Leo Mates.

Zasedanje Zvezne ljudske skupščine končano

V četrtek je bilo končano sedem dni trajajoče zasedanje Zvezne ljudske skupščine. V tem kratkem času je Skupščina opravila veliko delo: sprejela je zvezni družbeni plan, zvezni proračun, zakon o ratifikaciji dodatnega sporazuma k pogodbi o prijateljstvu med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo in še nekaj zakonskih osnutkov.

Na seji Zveznega sveta v četrtek dopoldne je dr. Aleš Bebler pojasnil osnutek zakona o ratifikaciji dodatnega sporazuma. Najprej je poudaril, da je dodatni sporazum korak naprej k razširitvi in okrepitvi tristranskega balkanskega sodelovanja in nov prispevek k uveljavljanju načel in politike, ki so jih Grčija, Turčija in Jugoslavija postavile v ankerski pogodbi kot temelj medsebojnih stikov.

Vsi krogi demokratične javnosti na svetu, je nadaljeval dr. Bebler med vsemi odkritosrčnimi

S SKUPNE SEJE ODBOROV ZA GOSPODARSTVO IN PRORAČUN OBEH ZBOROV LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Družbeni plan temelji na doseženem gospodarskem in kulturnem razvoju

Poročilo podpredsednika Izvršnega sveta LRS tovariša Marjana Breclja o spremenjenem in dopolnjenem osnutku družbenega plana LRS

Ljubljana, 12. marca. Danes ob 10. uri so se pod predsedstvom tov. Branka Babiča sestali na skupni seji odbori za gospodarstvo in proračun obeh zborov Ljudske skupščine LRS. Podpredsednik Izvršnega sveta LRS tov. Marjan Breclj je uvodoma obrazložil nekatere spre-

membe in dopolnitve k predlogu družbenega plana LRS, ki ga je Izvršni svet predložil Ljudski skupščini že konec preteklega meseca. — Razprava o tem predlogu se bo začela jutri, ko bodo posamezni odbori obeh zborov Ljudske skupščine zasedali na ločenih sejah. Tov. Marjan Breclj je nato omenil, da predlog družbenega plana LRS za leto 1954 temelji na doseženih stopnjah gospodarskega in kulturnega razvoja v Sloveniji ob upoštevanju novih ekonomskih ukrepov, ki jih je lani in letos predpisal Zvezni izvršni svet.

V drugem delu svojega poročila je tov. Breclj očrtal smer-nice za razvoj gospodarstva v LR Sloveniji v letu 1954. Ko je govoril o predvidenem porastu industrijske proizvodnje v l. 1954 (za 10 odstotkov nasproti l. 1953), je dejal, da bomo to med drugim dosegli s pričetkom obratovanja novih tovarn in z boljšim izkoriščanjem obstoječih zmogljivosti, s povečanjem izvoza industrijskih proizvodov in z boljšo preskrbo industrije z uvoznimi surovinami na osnovi povečanega izvoza domače industrije.

Povečala se bo proizvodnja tudi v kmetijstvu, ker družbeni plan za leto 1954 predvideva izdatnejšo oskrbo z umetnimi gnojili, industrijskimi potrebščinami, izpolnitve mehanizacije ter obnovo sadovnjakov in hmeljnikov. Občuten porast družbenega proizvoda predvideva družbeni plan tudi v drugih panogah gospodarstva.

(Nadaljevanje na 2. strani)

TISKOVNA KONFERENCA V DRŽAVNEM TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

Scelbova izjava ne koristi prizadevanju po sporazumni rešitvi tržaškega vprašanja

Vzrok izseljevanja najbolj kaže, kako škodljiv je poskus, ločiti Trst od njegovega zaledja

»Gospod Scelba po našem mnenju s svojo izjavo spodbuja k polemiki, kar ne koristi prizadevanju po sporazumni rešitvi tržaškega vprašanja.«

To je izjavil včeraj na redni tiskovni konferenci predstavnik Državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković, ko ga je sodelavec »Borbe« vprašal, kako presoja izjavo ministrskega predsednika Scelbe v italijanskem parlamentu, da je njegova vlada odločena braniti »italijanstvo STO«, in sicer na temelju dveh »diplomatskih instrumentov«. »Javno in slovesno izrečenih«, ki jih, kot je dejal Scelba, »ne nameravamo dati v arhiv.«

»Kar zadeva »dvoje diplomatskih instrumentov«, ki jih je g. Scelba omenil in ki se tičeata tristranske deklaracije ter sklepa z dne 8. oktobra — je naše stališče o njiju znano. To sta dejanji, ki so ju storili drugi brez naše udeležbe in ki ne moreta vplivati na naše stališče.«

Predstavnik Državnega tajništva je nadalje odgovoril na

vprašanje o tržaškem problemu, ki je bilo včeraj v središču pozornosti tiskovne konference, da se ni nič spremenilo, na temelju česar bi se jugoslovansko stališče o teh dokumentih, ki so stvar tretjih činiteljev, spremenilo.

Drašković je pripomnil, da takšne izjave škodijo sondiranju terena za rešitev tržaškega vprašanja, ki zdaj poteka.

Novinarji so se zanimali tudi za izjavo doseđanega veleposlanika v ZDA Vladimira Popovića na poslovnih tiskovnih konferencah v Washingtonu, da rešitvi tržaškega vprašanja zdaj bolj kaže kot kdajkoli prej. Novinarji so vprašali, ali ta izjava pomeni gledišče jugoslovanske vlade, pa tudi, kaj je povzročilo optimizem, ki ga je Popović pokazal.

Predstavnik Državnega tajništva ni mogel dati nobenega komentarja, ker tajništvo še ni došlo besedila izjave.

»Toda že dejstvo samo, da so sondiranja za rešitev tržaškega vprašanja, in sicer prek diplomatskih kanalov, kaže, da je vzdušje ugodnejše od tistega, kakršno je bilo tik po izdaji enostranskega in za Jugoslavijo nesprejemljivega sklepa z dne 8. oktobra«, je dejal Drašković. Pripomnil je, da je znano, kakšno vzdušje je ustvaril sklep z

dne 8. oktobra tako v Jugoslaviji kakor tudi izven nje in da je samo spricho želje jugoslovanske vlade in njenega vztrajnega prizadevanja prišlo do tega, da smo prešli iz zelo napetega in nevarnega vzdušja na pot sondiranja terena za rešitev tržaškega vprašanja, oziroma da nastaja novo vzdušje, ki ga imamo seveda za ugodnejšega, kakor je bilo tisto, ki ga je povzročil sklep z dne 8. oktobra.

Na vprašanje sodelavca »Borbe«, kaj lahko reče o članku v londonskem »Timesu«, češ da so iz Jugoslavije »pregnani« 12.000 Italijanov, je predstavnik Državnega tajništva odgovoril:

»Ne morem dati podatkov, izraženih v številkah, ki bi demantirali pisanje »Timesa«, kakor tudi ne morem obravnavati ostalih njegovih trditve. Zelim pa odločno poudariti, da ni bilo nobenega pritiska, ki bi povzročil izseljevanje določenega števila ljudi iz cone B.«

»Znano je«, je dalje izjavil predstavnik Državnega tajništva, »da je vzrok tega izseljevanja predvsem gospodarskega značaja. Le-to najbolj kaže, kako škodljiv je poskus ločiti Trst od njegovega zaledja in zakaj so pripadniki italijanske manjšine spricho svoje gospodarske navezanosti in zaposlitve v mestu Trstu prisiljeni, da to store. To prav tako jasno ilustrira, zakaj ni obratnih procesov. To se pravi, zakaj ni Slovencev, ki bi se izselili v tržaško zaledje. Le-ti niti ne skušajo zapustiti svojega mesta, kjer so izpostavljeni raznarodovanju in gredemu ravnanju, da bi svoje življenje povezali z vami v tržaškem zaledju. Ze to dejstvo samo potrjuje pravilnost stare jugoslovanske teze o povezanosti Trsta z njegovim zaledjem.«

ITALIJANSKA VLADA PRED SOCIALNO GOSPODARSKIMI TEŽAVAMI

PICCIONI ODSTOPIL

zaradi škandalov, ki so dobili političen pomen

(Posebej za »Borbo«) Rim, 12. marca. Zaupnica skupščine, ki jo je vlada dobila v sredo zvečer s 300:283 glasovom, omogoča po trimesčni krizi vladi, da se na posled loči uresničevanja političnih in socialnih ukrepov, zapisanih v programu.

Ministri in predstavniki vladne koalicije so se strinjali, da je socialnogospodarski položaj težaven, da je takšen, da lahko sampa hitra in stvarna vladna akcija ublaži kritično napetost in prepreči ponoven takojšen izbruh nove politične krize. Predvidevati je treba, da bodo nastale ovire vladni akciji tudi v samem bloku štirih strank, upirala pa se bo tudi opozicija. Sleđnja namerava izkoristiti položaj doma, da bi preprečila uresničitev

ukrepov, ki bi ublažili napet položaj znotraj države. Informirorojenci v ta namen začnajo stavke in povzročajo spopade s policijo.

Predlog o ratifikaciji evropske obrambne skupnosti je naletel v koaliciji sami na manjši odpor. Gre samo za to, kdaj je treba v parlamentu ratificirati to pogodbo.

K notranjim in zunanjim težavam vlade so se priključili v zadnjih dneh tudi škandal v rimskih visokih krogih, ki so dobili izrazito politični značaj in pritegnili vso pozornost javnosti. Zaradi njih sta danes odstopila zunanji minister Piccioni in vodja policije Pavone. Scelba je sprejel odstop načelnika policije, ne pa Piccionijevoga. Gre za škandale v zvezi s procesom zoper novinarja Silvana Muta, ki je objavil podatke o skrivnostni smrti nekega rimskega dekleta in razkril nemoralnost in perversnost visokih krogov, v kar je bil zapleten tudi sin ministra Piccionija, načelnik policije, De Gasperijev namestnik, papežev osebni zdravnik in predsednik vatikanskih kapitalističnih družb. O ministru Piccioniju je neka priča izjavila, da je od špekulantov sprejel milijonska darila.

Opozicija je ta škandal spretno izkoristila in ga prav v trenutku, ko bi morala vlada začeti po tvolkih mesecih krize delovati spremenila v politični dogodek prvenstvenega pomena.

F. Barbieri

OB DVAJSETLETNICI SMUČARSKIH SKOKOV V PLANICI

Praznik smučarjev

Na prireditvi sodelujejo tekmovalci osmih držav

Planica, 12. marca. V Planici se je dvignil zastor. To je bila samo zastavica starterja, ki je dala znak, da so se na 120 metrski skakalnici začeli smučarski poleti. Z nestrpnostjo smo pričakovali ta trenutek. Domači kralj 120 metrske skakalnice je bil opravljen že pred dnevi. Nova orjakinja je dožvela tudi mednarodni kralj.

Vreme je bilo toplo, sončno. Gledalcev, največ šolske mladine, kakih 3000. Areno obeh skakalnic 80 in 120 metrske sta bili obrohljeni s številno množico. Na solj radovedni so se povzpeli na bližnja drevesa.

Najprej so se tekmovalci, bilo jih je 41, pomerili na 80 metrski skakalnici. Prvi in zadnji na 80 metrski skakalnici je startal Birger Rudi, ki je pristal prvič na 58 m, drugi pa na 62. Dokazal je, da je še vedno »vrlendilec na skakalnici. To so bile nekatere izločilne tekme, oziroma merilo sposobnosti in zrelosti za 120 metrsko skakalnico.

Tekmovanja v Planici se bodo odvijala pod posebnim vodstvom predstavnikov FIS. V tekmovalnem razsodišču so: Sigmund Ruud, inž. Strauman, G. Feldaman in Ante Gnidovec ter Bogu Šramel. Skoki na 80 metrski skakalnici so

(Nadaljevanje na 6. strani)

Popović obiskal Eisenhowerja

in mu podaril brončen kip, model spomenika, ki simbolizira mir in ki ga gradi Jugoslavija pred sedežem OZN

Washington, 12. marca (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v ZDA Vladimir Popović je včeraj pred odhodom na nov položaj obiskal predsednika ZDA Eisenhowerja, ki se je z njim pol ure razgovarjal. Ob tej priliki je veleposlanik Popović podaril predsedniku Eisenhowerju brončen kip, model spomenika, ki simbolizira mir in ki ga Jugoslavija gradi v New Yorku pred sedežem OZN. Eisenhower se je toplo zahvalil za to darilo, ki ga je izdelal jugoslovanski kipar Avgustinčič. Po obisku pri predsedniku ZDA je veleposlanik Popović, ki

Vremenska napoved
Vremenska napoved za soboto, dne 13. marca 1954: Suho vreme, od časa do časa krajevno pooblačitve. Temperatura ponoči tu in tam malo pod 0 stopinje Celzija, čez dan pa se dvigne na 4-6 stopinj. Na Primorskem do +12 stopinj Celzija. Zjutraj v nižinah nekaj megle.

PO BERLINSKI KONFERENCI (I)

NOVA FAZA

Ves potek berlinske konferen-
ce je pokazal, da stopamo v
mednarodnih stikih v novo fazo.
Njena glavna značilnost je vrsta
nakov po katerih bi človek lahko
sklepal, da hladna vojna poč-
na, da na njeno mesto čedalje
bolj stopajo diplomatski stiki in
razgovori.

Konferenca štirih sicer ni ure-
dila nobenega izmed odprtih
mednarodnih vprašanj, ne bi pa
mogli reči, da ni dosegla nobene-
ga napredka, če manj pa, da bi
bila koristna. Že samo dejstvo,
da se konferenca štirih ministrov
prva po naslednjem petih letih
končala s polomom, dokazuje,
da se je mednarodni položaj ne-
kako spremenil.

Ena izmed značilnosti obdobja
hladne vojne je bila zaostritev
na vsej črti, na vseh področjih,
v vseh, celo v vprašanih proce-
durah. Znajo je n. pr., da so se
namestniki štirih zunanjih minis-
trov na slovesnem zasedanju v
Palais rosee tri mesece prerekali
o dnevnem redu in da se niso mo-
gli sporazumeti. Vsako, celo naj-
manjše tehnično vprašanje o pro-
ceduri so napihovali in do skraj-
nosti izkoriščali za propagando
in obstrukcijo.

V Berlinu pa je bilo v tem
obdobju drugače. Na konferenci se
niso prerekali o dnevnem redu
in proceduri. Vsi udeleženci kon-
ference so glede procedure znatno

Pričujoči članek je prvi
iz serije štirih člankov tov.
Jožeta Smoleta, v katerih
opisuje svoje gledanje na
sedanja mednarodni položaj
glede na posebne evropske
probleme, ki so jih obrav-
navali na berlinski konfe-
renci zunanji ministri štirih
držav. Serija obsega na-
slednje članke:

Nova faza
Sovjetska politika
Politika zahodnih držav
Evropska varnost

popustili in tako dokazali, da je
najvažnejše, da preidejo na raz-
govore. Na splošno bi lahko re-
kli, da je bil sporazum o potrebi
po živahnih diplomatskih stih-
kih in razgovorih najvažnejša
stran berlinske konference. Ta
stran je rodila ženevsko konfe-
rencio, ki se je bo udeležila tudi
Kitajska, vse pa kaže, da bodo tej
konferenci sledili še drugi sestanki
in neposredni diplomatski
razgovori.

Eden izmed zunanjih znakov,
ki kažejo, da hladna vojna po-
jema in da stopamo v novo fazo,
so tudi ameriško-sovjetski raz-
govori o atomski energiji. Dulles
in Molotov sta se v Berlinu več-
krat sestala in govorila o tem.
Ura to so sporočili, da je bil na
teh neposrednih tajnih razgovorih
dosežen napredek glede procedure
Eisenhowerjevega načrta o atom-
ski energiji. Čeprav je ta napre-
dek omejen samo na področje
procedure, ga vendar ne kaže
podcenjevati. Eno drži: v dobi
hladne vojne bi bil takšen napre-
dek nemogoč.

Do te nove faze v mednarod-
nem položaju, ki se je dokaj jasno
pokazala v Berlinu, je prišlo
iz drugih razlogov. Nedvomno so
na svetu nastale važne spremem-
be v razmerju med silami, tako
vojškami kakor političnimi. Te
spremembe, ki bi jih bilo treba
vsekarj temeljiteje proučiti, so
pritisnile pečat vsemu sedanjemu
svetovnemu položaju.

Glavni pobudnik hladne vojne,
Sovjetska zveza, je bila v tak-
šnjem novem položaju prisiljena,
da se je polagoma odločila za

drugačno taktiko. Sprememba
sovjetske zunanjepolitične smeri
kot posledica sprememb v raz-
merju med silami, je povzročila,
da so ustrezne države opustile
metodo hladne vojne in uporabile
metode druge metode, predvsem
z ahnejše diplomatske stike, razgo-
vori in sestanke.

S tega gledišča bi lahko skle-
pali, da smo stopili v razmeroma
mirnejše obdobje. Pri tem pa niti
za trenutek ne smemo pozabiti,
da so ostala še neurejena vsa
velika mednarodna vprašanja in
nedotaknjeni vsi tisti čimtelji, ki
so povzročili skriven mednarodno
napetost, kakršno je človeštvo
preživljalo zadnja leta.

Jože Smole

Iveković in Kopčok obiskala podkanclerja Blücherja

(Od stalnega dopisnika »Borba«)
Bonn, 12. marca. Danes sta
jugoslovanski veleposlanik v Za-
hodni Nemčiji Mladen Iveković
in vodja jugoslovanske gospodar-
ske delegacije Stanislav Kopčok
v Bonn obiskala podkanclerja
Blücherja. Razgovorjali so se o
nemško-jugoslovanskih finančnih
vprašanjih.

Podkancler Blücher nadome-
šča Adenauerja, ki je na obisku
v Grčiji. R. Vujović

SZ za tehnično pomoč

New York, 12. marca (Reuter)
Sovjetska zveza je privolila, da
dā prispevek k tehnični pomoči
in znesku štirih milijonov rubljev
delno na razpolago specializira-
nim agencijam OZN, katerim
SZ ne pripada.

DANES PO SVEIU

NEODLOČENO

Volite na Finskem niso prinesle
pomembnejših sprememb v razmerju
sil v parlamentu. Socialni demokrati
so dobili eno mesto več, agrarna uni-
ja dve, finska narodna stranka pa
tri. Finska demokratična zveza, v
kateri prevladujejo informatorjevi,
je obdržala prejšnje mandate, med-
tem ko so konservativni izgubili štiri.
Švedska narodna stranka na dve po-
slanski mesti.

Nobena stranka nima v parla-
mentu dovolj glasov, da bi se lahko
samostojno lotila sestave vlade na
temu programu, ki ga ne podpi-
rajo vsaj nekatere izmed ostalih po-
litičnih skupin. V središču volit-
ne kampanje so bili problemi finske
za gospodarstva. Vse politične stranke
se strinjajo, da je treba hitro pove-
čati izvoz in zmanjšati brezpole-
nost. Po konjunkturi, ki jo je pri-
nesla vojna na Koreji, so nastale hu-
de težave, kako spraviti proizvode
finskega gospodarstva na tuje trge.
Finska zunanja trgovina se mora
uspoređiti, da bo lahko uspešno kon-
kurirala na svetovnih trgih.

Val se strinjajo, da je to moč do-
seči z znižanjem proizvodnih stroškov.
Mesnevske stranke so v želji,
da bi obdržale profite lastnikov pod-
jetij, predlagale znižanje delavskih
in uradniških plač ter otroških do-
klad. Na proizvajalce so skušale zvi-
niti breme, ki bi ga povzročilo zni-
žanje proizvodnih stroškov. Socialni
demokrati so v znak protesta junja
letni zapustili vlado agrarca Kekkone-
na. Socialno-demokratska opozicija
je nposled novembra privedla do
pada Kekkoneneve vlade, do seste-
ve začasne uradniške vlade pod
predsedstvom guvernerja finske banke
Tuomioja, do razpisa volitev in
do tega, da so odložili izvedbo ukre-
pov, ki jih je priporočil Kekkone.
Kominformovi, ki so pa eni platil
malo nakloneni Kekkonenovi znanj-
ni politiki, po drugi pa se morajo
boriti za vpliv med delovnimi ljud-
mi, so bili prisiljeni opredeliti se
zoper znižanje plač in socialnih do-
datkov.

Čeravno med volilno kampanjo
niso dosti govorili o sovjetsko-finskih
odnosih, le-ti vendar vplivajo na
rešitev finskih gospodarskih vpra-
šanj. Spritlo struktura finskega go-
spodarstva, zlasti pa zaradi spre-
memb, ki so nastale pod vplivom
reparacij, je Finska precej odvisna
od sovjetskega trga. Ta trgovina je
bila dokaj neenakopravna. V spre-
menjenih mednarodnih razmerah in
po izplačilu reparacij so Rusi napo-
vedali, da bodo dali Finski le od-
lojave. Vendar so doslej izmed teh
obljub le malo izpolnili.

Izid volitev malo kaže, da bi bila
vlada stabilna. V delovanju bo na-
le-ta na hude težave, če kaka izmed
vplivnih političnih strank ne bo spre-
menila svojega stališča o poglavitnih
gospodarskih in socialnih pro-
blemih dežele. G. Altman

OB OBČINSKIH VOLITVAH NA KOROŠKEM

Napredek proti šovinizmu

Demokratska fronta se je zavzela za združitev vseh naprednih sil — šovinističnim elementom nacistične in klerikalne stranke so se pridružili krogi emigrantske krščansko-demokratske stranke

Priloge za jutrišnje občinske
volitve na Koroškem so ostro
ločile šovinistični tabor od de-
mokratičnih sil. Že zlepa se niso
tako določeno postavili na isto
stran nacistični elementi Zveze
neodvisnih (VdU), desničarska
struja avstrijske ljudske stranke
(OeVP), katere koroška podruž-
nica je najbolj zagrizena v na-
rodnostni mržnji in se hkrati s
protislovensko gonjo vedno zna-
de med prvimi nasprotniki na-
predka. Značilno je tudi, da sta
ti dve stranki našli zaveznike v
Krščansko-demokratski stranki,
ki pod slovenskim nazivom zdru-
žuje belogardistične emigrante in
narodne izdajalce.

Navzlic temu, da občinske vo-
litve po svojem lokalnem zna-
čaju ne pomenijo tehtanje poli-
tičnih sil v širšem obsegu, pa bodo
prav zaradi letošnje izrazite lo-
čitve pomembne za koroške Slo-
vence in nadaljnje sožitje med
obema narodoma, kajti prav v
krajevnem merilu je osnova go-
spodarskega in kulturnega živ-
ljenja, tu se ustvarjajo in krešejo
odnosi, ki vplivajo na celotni po-
ložaj narodnostno mešane po-
krajine.

VdU in OeVP, je uspelo le v
devetih občinah. Zato pa se je tu
izkazala toliko bolj nizkotna
vloga KDS, ki se je znašla v
Beli pri Jezeznih kapli na listi
skupaj z izjemalcev slovenskih
kmetov grofom Thurnom in be-
logardističnim izdajalcem, seda-
njim veleposlanikom Murijem.

Ob občinskih volitvah zdru-
žene reakcije niso odklonile le
koroški Slovenci, obsodila jo je
tudi koroška socialistična stran-
ka. D. S.

Zasedanje gospodarske komisije OZN za Evropo

Zeneva, 12. marca (Reuter). —
Zasedanje gospodarske komisije
OZN za Evropo se je začelo dne
9. marca. Zasedanju prisotuje
nekaj uglednejših osebnosti po-
litičnega in gospodarskega živ-
ljenja več evropskih držav. Na
dnevnem redu sta zlasti važni
dve točki: poročilo o gospodar-
skem položaju v Evropi leta 1953
in poročilo o razvoju južne Ev-
rope.

Zaostrovanje?

Zdi se, kakor da so se v malo
nevadnih potiskih med predsednikom
Eisenhowerjem in senatorjem McCar-
thyjem pojavili nekateri novi ele-
menti.

Minuli teden, ko so mnogi pričako-
vali, da bo Eisenhower močneje pod-
piral vojsko pri njegovem sporu z Mc
Carthyjem, si je predsednik očitno
prizadeval, da bi se izognil zaostrovi
spora.

Odidej je bilo izrečenih nekaj
ostrejših besed na McCarthyjev račun.
Prvak demokratske stranke Adlai
Stevenson ga je posredno označil za
nosilca totalitarizma in obsodil repu-
blikansko stranko, o kateri je dejal,
da sprejema McCarthyjeve metode.

Tudi v republikanski stranki se po-
javljajo nekatera znamenja, ki pri-
čajo o nesoglasju z McCarthyjevimi
dovajanjem. Socialni odbor je odobr-
l spremembe v pravilniku o delovanju
anketnih odborov, kar se nanaša tudi
na McCarthyjev odbor. Nacionalni ko-
mite republikanske stranke je skle-
nil, da bo na Stevensonove obdolitve
odgovoril Richard Nixon.

Tajni sestanek visokih komisarjev v Nemčiji

Bonn, 12. marca (AFP). Trije
zahodni visoki komisarji v Nem-
čiji so imeli danes tajni sestanek
v sedežu francoske visoke komi-
sije. V dobro obveščeni krogi
sodijo, da so trije komisarji obr-
avnavali vprašanja v zvezi z
revizijo zahodnonemške ustave,
katere cilj je omogočiti ponovno
oborožitev Zahodne Nemčije.

Udeležba na ženevski konferenci

London, 12. marca (Tanjug).
V britanskem zunanjem mini-
strstvu pričakujejo še odgovor
treh držav, katerih enote so se
bojevale na Koreji pod zastavo
OZN, na povabilo, naj se udeležijo
ženevske konference.

TRŽAŠKA KRONIKA

Solidarnost z delavstvom

S seje IOOF — Za enotnost sindikatov — »Dom
borcev« bodo izročili italijanskim militaristom —
Konferenca Demokratične fronte Slovencev v Pevmi

Trst, 12. marca (Tanjug). Na
smočni seji je Izvršni odbor
tržaške OF izrazil solidarnost s
tržaškim delavstvom in ostalim
prebivalstvom, ki se bori za re-
šitev iz hude gospodarske krize.

O tem vprašanju je poročal
predsednik OF Fran Štoka, ki
je izjavil, da je OF vedno opo-
zarjala na neogibne in hude po-
sledice politike, katere cilj je bil
povezati cono A STO z Italijo.
Poudaril je, da je edini možni
izhod iz sedanjega položaja v
povezovanju Trsta z njegovim
naravnim zaledjem in svobodnem
sklepanju gospodarskih sporazu-
mov predstavnikov cono A z
državami v zaledju in ostalim
svetom, predvsem pa je izhod v
samostojnosti Trsta.

Na koncu poročila je pouda-
ril, da je treba biti boj za uve-
čanje teh zahtev na čelu z
delavskim razredom, vanj pa se
morajo vključiti vsi zainteresi-
rani, med njimi tudi OF »kot
borbena organizacija slovenskega
prebivalstva, ki je neločljivo po-
vezana z življenjskimi interesi
vsega tržaškega proletariata in
tržaških demokratičnih množic
obeh narodnosti».

Ugledni funkcionar tržaških
razrednih sindikatov Bartolo Pe-
tronio se je snoči na sestanku
delavcev zavzel za enotnost trža-
ških sindikatov oziroma delav-
skega razreda sploh, poudarja-
joč, da boja za pravice in za-
hteve proletariata ni moč bitti,
niti doseči kakih pozitivnih re-
zultatov v pogojih sedanjega sin-
dikalnega razdora.

Ugotovil je, da so tržaški de-
lavci bili v zadnjih letih pasivni
zvezi temu, da so prepričani, da
je treba nekaj storiti zoper gro-
žajočo krizo, ter izjavil, da morajo
delavci prisiliti svoja sindikalna
vodstva, da nehajo z dosedanjim
političnim, ki nima nesar skup-
nega s proletarskimi interesi, in
da začno delovati v interesu
delavstva.

bile razne fašistične in druge na
pol vojaške organizacije.

To poslopje bodo izročili spet
italijanskim militarističnim orga-
nizacijam, katerim tukajšnje
oblasti dovoljujejo neovirano de-
javnost.

Na predvolilni konferenci čla-
nov Demokratične fronte Slovencev
v Italiji, ki je bila v Pevmi,
je generalni tajnik Fronte Nanut
ponovno zahteval, naj Italijanska
vlada da goriški in videmski po-
krajini avtonomijo, kot je dolo-
čeno v Italijanski ustavi. Obdol-
žil je demokrščansko stranko, da
onemogoča uveljavljanje ustav-
nih določb.

Z VSEH STRANI SVETA

OZN Sestanek Varnostnega sveta

New York (Reuter). Danes se bo
sestal Varnostni svet, da bi obrav-
naval izraelsko pritožbo zoper Egipt,
v kateri zahtevajo ukinitev egiptov-
skih omejitev glede prevoza blaga
skoz Sueski prekop. Egipci se je pri-
tem postavili na stališče, da je med
Israelom in Egiptom še vedno vojno
stanje in da sprit tega Egipt zgolj
izpolnjuje svojo pravico, ki jo ima
kot vojskujoča se stranka, ko pre-
gleduje izralske ladje, ki plujejo
skoz Sueski prekop.

VELIKA BRITANIJA Umik iz Suez

London (AFP). V zvezi uradnim de-
mantiranjem domnevajo v Londonu,
da se še nekaj časa pripravljajo, da
bi prestavili štab britanskih letalskih
in kopenskih sil s področja Suezkega
prekopa na Cipr. Sodijo, da bi
umik iz Suez pomenil popolno spre-
membo izralskega strateškega po-
ložaja na Srednjem vzhodu. V Lon-
donu pa upajo, da bo Egipt, avdel-
potrebo, da ostanje britanski teh-
nični strokovnjaki na področju Suez.

VEenezuela Delo mednarodne konference

Caracas (AFP). Na večeršnjem
sestanku medameriške konference je
guatemalski zunanji minister Tori-
elo izjavil, da bodo vsako vmešava-
je v notranje zadeve njegove dežele,
s katero koli stranjo bi bilo, sprožili
pred Varnostnim svetom in v Orga-
nizaciji ameriških držav.

vil, da so v resoluciji, ki jo je pre-
lagal Dulles, nekateri elementi, ki bi
po njegovem mnenju utegnili kasneje
povzročiti vmešavanje ene ali več
držav v notranje zadeve ameriških
držav.

ITALIJA Načelnik policije vmešan v afero z mamili

Rim (Reuter). Načelnik rimske
policeje dr. Pavone je večeraj odst-
pil, kor so priče pričale, da je bil
vmešan v veliko afero z mamili, o
kateri zdaj teče obravnava pred rim-
skim sodiščem. Priče so na sodišču
izjavile, da je bil Pavone v stih-
kih z enim glavnih obtožencev, ki je bil
v policijskem poročilu označen kot
trgovec z belim blagom, ornoborzi-
janec in vohun fašistične tajne po-
liceje.

INDIJA Proti opazovalcem ameriške narodnosti v Kašmiru

New Delhi (AFP). Indija bo
uradno opazovala od OZN, naj umak-
nejo opazovalce ameriške narodnosti,
ki so zdaj mude v Kašmiru.

EGIPT Jusef odpotoval v Indonezijo

Kairo (AFP). Bivši tuniaki pra-
vosodni minister Salah Ben Jusef je
odpotoval danes iz Kaira v indone-

IRSKA Zahteva opozicije zavrnjena

Dublin (Reuter). Predstavniki
vlade v irskem parlamentu so sinoči
zavržili zahtevo opozicije, naj bi
parlament razpustili in nemudoma
izvedli splošne volitve. Predsednik
vlade De Valera je izjavil, da name-
rava vlada razpustiti parlament 24.
aprila, za 18. maj pa razpisati splo-
šne volitve. Opozicija pa trdi, da ljud-
stvo ne zaupa več vladi in zato za-
hteva takojšnje volitve.

TURCIJA Prihod generala Chasseja

Ankara (Tanjug). Letalski svet-
nik glavnega štala atlantskega pakta
v Parizu general Chassej je prispol
nedavno v Turčijo, kjer bo pregledal
letalska oporišča. Z njim so prispoli
tudi ameriški, kanadski in turški le-
talski strokovnjaki pri glavnem šta-
bu atlantskega pakta.

ZDA Obsodba portoriškega nacionalista

New York (Reuter). Voditelj pa-
rtoriških nacionalistov v New Yorku
José Pinto Gedja se obsodil na
čest mesece ječe, ker ni spoštoval
sodišča. Dvakrat je namreč odklonil
odgovore na vprašanja federalnega
visokega sodišča v zvezi z atentatom

BOLGARIJA Trgovinska izmenjava z Egiptom

Sofija (AFP). Danes je v Sofijo
prispol egiptovska trgovinska dele-
gacija, ki jo vodi pomočnik egiptov-
skega ministra za vojsko. Z bolgar-
skimi predstavniki bo proučila mož-
nosti, kako bi povečali trgovinsko
izmenjavo med obema državama.

Egiptovska delegacija je pred-
tem s istim namenom obiskali
Vzhodno Nemčijo, Poljsko, ČRS,
Madžarsko in Romunijo.

INDOKINA Nova laoska vlada

Vientijan (AFP). Davi so obja-
vili listo nove laoske vlade princa
Suvarna Puma. V novi vladi je prišlo
le do manjših sprememb. Bivši
obrambni minister Sananikon je po-
stati zunanji minister, doseđani pre-
sednik skupščine pa je prevzel mesto
obrambene ministra.

FRANCIJA Policijske preiskave

Pariz (Tanjug). Organ državne
varnosti so sinoči napravili preiskavo
v prostorih društva severnofri-
ških muslimanskih študentov, dru-
štva tuniških študentov in zveze al-
žirskih študentov v Parizu. Ob tej
priliki so zepenili razne dokumente.

Podobne preiskave so napravili
tudi v uradnišču časnika »Algerie
Libre« v Parizu in direktorija arti-
let, prav tako pa tudi pri severno-
afriških študentih v Toulouse, Saint
Nazaireu, Nantesu in drugod.

RAZPRAVA O SUEZU V BRITANSKEM SPODNJEM DOMU

SKLENITI SPORAZUM in skupno z Egiptom obdržati oporišča

je zaključil minister za vojsko Anthony Head

London, 12. marca (AFP). Med
razpravo o proračunu za vojsko
v britanskem Spodnjem domu je
bivši laburistični minister za vojsko
John Strachy izjavil, da je
Suez komaj kaj več kot koncen-

tračjsko taborišče in da to nujno
povzroča kar najbolj žalostne po-
sledice glede morale britanskih
enot. Zavzel se je za umik s tega
področja, ker se obe strani ne
strinjata zgolj glede dveh nevaž-
nih vprašanj.

Konservativce general Raynel
sodi, da bo morala Britanija
zmanjšati svoje enote v Suezu,
da pa ne sme pustiti področje
prekopa in letališča brez obr-
rambe.

Laburistični poslanec Barbara
Castle je obdolitela Churchill, da
je odklonil nasvete strokovnjakov
zunanjega ministrstva glede umi-
ka iz Suez.

V zaključni besedi je minister
za vojsko Anthony Head dejal,
da se Spodnji dom strinja s tem,
da bi Britaniji koristilo, če bi
sklenila zadovoljiv sporazum z
Egiptom in obdržala oporišče v
Suezu skupaj z Egiptom kot pri-
jateljcem. Izrazil je upanje, da bo
dosežen sporazum z Egiptom.

Bevan: »Zadrževanja britanskih enot v Suezu ni moč opravičiti«

London, 12. marca (Tanjug).
Vodja levega krila britanskih la-
buristov Aneurin Bevan piše v
časniku »Daily Mirror«, da za-
drževanja britanskih enot v Suezu
nikakor ni moč opravičiti.

Bevan poudarja, da je treba brez
oklevanja skleniti z Egiptom
sporazum o umiku britanskih
enot. Poudarja, da so Egipčani
pripravljene dovoliti štiri tisoč
britanskih tehnikov, da bi ostali
v Suezu sedem let in vzdrževali
naprave, dokler se ne bi izšolali
egiptovski tehniki.

PEREC PROBLEM NAŠEGA ŠOLSTVA:

Mariborska industrijska šola zaprta sredi šolskega leta?

IKŠ v Mariboru je s 15. marcem napovedala svoj razpust — IK v Rušah bo v podobnem položaju 1. aprila — Podjetja se branijo vzdrževati šole — Svet za prosveto predlaga: Sredstva naj prispevajo vsa podjetja v poseben republiški ali zvezni fond, šole pa se naj osamosvoje

Ze nekaj časa se vodi živahno dopisovanje med različnimi republiški forumi, Svetom za prosveto in kulturo, Izvršnim svetom, Zvezo sindikatov pa tudi zveznim Sekretariatom za prosveto o problemu strokovnih, industrijskih šol. V časopisju in radiu smo opazili zaenkrat dokaj skromno polemiko o Industrijski šoli pri Tovarni avtomobilov v Mariboru. V bistvu gre za plačevanje prometnega davka, amortizacije in obresti na osnovna sredstva, ki so predvidena po novih uredbah in ki se jih podjetja — ustanoviteljice teh šol branijo plačevati.

Toda preden je bila polemika končana in je dopisovanje rodilo sadove, se je položaj zaostрил:

Industrijska kovinska šola v Mariboru je s 15. marcem napovedala svoj razpust, kajti nobeno mariborsko kovinsko podjetje noče plačati predvidenih 60 milijonov din za amortizacijo in obresti na osnovna sredstva te šole. Istočasno pa so na skupščini OLO Maribor okolica sprejeli sklep, da s 1. aprilom prenehajo vzdrževati Industrijsko kemično šolo v Rušah. Šola naj bi se vzdrževala v bodoče iz prispevkov kemičnih podjetij vse države. Toda tudi to je samo želja; podjetja še niso dala svoj pristavek.

Gre torej za specifičen položaj. Tovarne so ustanovile svoje šole, da bi si vzgojile strokovni kader. Ko pa se uveljavlja načelo rentabilnosti, se tovarne otresejo šol. Okrajni ljudski odbori, ki so prevzeli nekatere industrijske šole, pa tudi ne kažejo zanje prevelikega zanimanja. Šole same pa so po značaju svojega pouka z eno nogo zasidrane v tovarni z drugo pa v okrajnih svetih za prosveto.

V praksi pa je položaj tak, da bo nekaj šol razpuščenih, druge pa bodo živelje.

Svet za prosveto in Zveza sindikatov Slovenije smatraga, da je eden izmed vzrokov tega stanja uveljavljanje uredbe o prometnem davku. Približno 21 strokovnih šol v Sloveniji mora za svoje izdelke v treh zadnjih mesecih preteklega leta plačati kakih 11 milijonov din davka. V šolskih delavnicah so zaradi tega morali preiti na serijsko izdelavo, namesto da bi učenci delali lepo v miru in počasi individualne izdelke. Učenci seveda potrebujejo tudi pri serijski proizvodnji več časa kot kvalificiran delavec, kar uredba ne upošteva. Tudi vsi izdelki niso kvalitetni. Edino pravilna rešitev bi bila, da bi izkupiček za te izdelke uporabili OLO za pospeševanje strokovnega šolstva, izdelki pa bi morali biti oproščeni davka.

Še bolj pereč problem pa je plačevanje amortizacije in obresti na osnovna sredstva. V večini šol vodijo osnovna sredstva skupaj z osnovnimi sredstvi tovarne, ki je šola ustanovila. Na ta način ne tretirajo orodja in strojev v teh šolah kot učil, kar bi bilo edino pravilno. Tak je primer mariborske Industrijske kovinske šole. Njo vzdržuje trinajst mariborskih kovinskih podjetij, od katerih levji delež nosi Tovarna avtomobilov, ki ima tudi največ

svetne institucije; zato morajo biti samostojne ustanove. Utrditi je torej treba njihov organizacijski položaj.

Eden izmed predlogov, ki rešuje ta vprašanja, je ta, da naj bi bile strokovne šole s svojimi delavnicami celota s skupnim proračunom in skupno bančno zvezo. Sredstva za vzdrževanje teh šol naj prispevajo vsa podjetja v poseben republiški sklad ali zvezni fond, iz katerega naj bi okrajni ali mestni ljudski odbori črpali finančna sredstva za strokovne šole.

Toda, to je še predmet diskusije, strokovne in javne, nato razprave v odborih za prosveto in v odborih za gospodarstvo... Takoj pa je treba odločiti: Ali je mogoče dopustiti, da se zapre mariborska industrijska šola sredi šolskega leta?

F. V.

V Burmi so izdali novo knjigo o Jugoslaviji

Te dni so v Rangunu izdali v burmansčini drugo knjigo o družbenem razvoju v Jugoslaviji in sicer z naslovom: »Socializem v dejanjih«. Prva knjiga je izšla z naslovom »Tito o delavskem upravljanju gospodarstva« v 10.000 izvodih ter je bila v kratkem času razprodana, tako da bodo bržkone natisnili tudi drugo izdajo. V drugi knjigi je objavljen eksponat Edvarda Kardelja o novem ustavnem zakonu v Ljudski skupščini.

Ker se v Burmi zelo zanimajo za razvoj socializma v Jugoslaviji, pripravljajo zdaj izdajo novega jugoslovanskega ustavnega zakona. Sredi junja bo izšla tudi biografija o Titu.

Obogatitev naše protestantske knjižnice

Profesorju dr. Mirku Ruplu, ki se že vrsto let ukvarja z našo protestantsko književnostjo in skuša čimbolj izpopolniti zbirko protestantskih piscev, se je te dni posrečilo iztakniti novo knjigo »Mali katehizmus« Franca Temlina, ki je izšel v Halle 1715. To »odkritje« je pomembno, saj predstavlja prvo prekmursko knjigo, ki je doslej veljala za izgubljeno.

Prefotografirana knjižica se sedaj nahaja v NUK v Ljubljani, dr. Mirko Rupel bo o njej podrobneje poročal v strokovnem glasilu.

V sredo, 10. marca je bila v celjskem Mestnem gledališču jugoslovanska krstna predstava aktualne drame nizozemskega pisatelja Hansa Tiemeyerja »Mladost pred sodiščem« v prevodu in režiji Branka Gombača. Sceno je pripravil ing. arb. E. Franz, načrte za kostume Milja Jarčeva. Uprizoritev je bila na lepi umetniški višini in je napravila na občinstvo globok vtis. — Na sliki so od leve proti desni: Ana (Minca Jerajeva — na tleh), Nadzornica (Marjanca Horvat-Krošljeva), Sodni sluga (Franc Mirnik).

Kulturne beležke iz tujine

Shakespeareov »Rihard II.« v Parizu

Pariško narodno gledališče, ki deluje pod umetniškim vodstvom Jeana Villarda v dvorani palače Chaillot, je uprizorilo Shakespeareovo dramo »Rihard II.«. Naslovno vlogo je igral Gerard Philippe, znani filmski igralec. Delo so izvedli v običajnem slogu Villardovih režij, t. j. brez kakih izrazitih dekoracij, toda v zelo bogati kostumski opremljeni.

Novo gledališče v Parizu

Kakor smo že poročali, so odprli v poslopju pariškega gledališča Marigni novo dvorano za 250 obiskovalcev, ki bo služila kot eksperimentalni oder. Te dni je bila prva premiera, katere avtor je George Schade, po rodu iz Libanona.

Shaw prepovedan v Jordanu

Jordanska vlada je prepovedala uvoz in prodajo znanega dela Bernarda Shawa »Sveta Ivana«. Prepoved je motivirala s tem, da vsebuje besedilo žaljive izraze o Mohamedu in muslimanski veri.

Novo delo o egiptovski umetnosti

Francoski arheolog Jean Vandier, upravnik oddelka egiptovskih starin v pariškem muzeju Louvre, je izdal prvi del svoje zgodovine egiptovske umetnosti, ki obsega egiptovsko prazgodovino in razdobje prvih treh dinastij. Prvi del je izšel v dveh zvezkih in obsega 1044 strani s 665 ilustracijami. Drugi del bo obravnaval umetnost velikih dob stare, srednje in nove države.

Gledališča v Zahodnem Berlinu

Gledališko življenje v Zahodnem Berlinu, glasbeno in dramsko, se odvija v desetih gledališčih, med katerimi so nekatera še predvojna, nekatera pa obnovljena ali dograjena v novjšem času. Opera v prvi vrsti prikazuje domače skladatelje, začeni od Wagnerja in Richarda Straussa do sodobnih modernistov Einema in Blacherja. Med dramskimi gledališči je na prvem mestu Schiller-Theater, kjer uprizarjajo večinoma klasike (Shakespeare, Schiller, Kleist). Gledališče v Dvornem parku uprizarja v glavnem sodobni svetovni repertoar, gledališče »Kurfürstendam« pa je v službi organizacije »Narodnega gledališča«, ki ima 80.000 članov. Gledališče »Tribuna« ima obsežno avantgardistično odra, na katerem preizkušajo nove oblike scenskega izražanja. Bulevarska gledališča so »renesansa« in »skomedija«, v katerih uprizarjajo lažji dramski repertoar in opere. V Berlinu sta tudi dve mali »žepni« gledališči, kjer eksperimentirajo tako z besedilom, kakor tudi z interpretacijo.

Razstava Utamarovih lesorezov v Zürichu

V žüriškem Domu umetnosti je prirejena razstava večbarvnih lesorezov enega največjih mojstrov japonske umetnosti Kitagave Utamara (1754—1806). V dovršenem združevanju linije in barve je Utamaro največ obdeloval teme in prizore, v katerih središče je lik žene.

Najboljša dela je ustvaril prikazujoč mater in materinstvo. Utamaro je znan tudi kot ilustrator.

Miloš Bajić: Plesalka

RAZPRAVA O OSNUTKU ZAKONA O UNIVERZAH

Mnenja o sestavi univerzitetnih svetov. Družbeno samoupravljanje najbolj ustreza značaju naših univerz

V Beogradu in drugih mestih, kjer so naše univerze, že več dni pripravljajo o osnutku zakona o univerzah, ki je po mnenju strokovnjakov najnaprednejša oblika korak dalje v delu naših univerz. S tem bodo dobile naše univerze realno gnotno podlago, brez katere si njihovega dela ne moremo misliti, razen tega pa se bo poak izboljšal, disciplina študentov pa okrepila.

Na sestanku na Medicinski fakulteti v Beogradu so bila mnenja o nekaterih določbah osnutka, predvsem glede sestave univerzitetnih svetov, deljena. Profesor Šković je rekel, da nudi osnutek dovolj poročstva, da bo družbeno upravljanje univerz koristno in da je to najnaprednejša oblika družbenega upravljanja v naših šolah. Osnutek nudi dovolj poročstva, da bo samoupravljanje na univerzah takšno, da noben izmed treh čimteljev — gnotna podlaga, kakovost pouka in kakovost učenja v svojem razvoju ne bo oviran.

Rektor prof. Slivić je poudaril, da osnutek na osnovnih načelih zakona o družbenem upravljanju. Med drugimi pozitivnimi stranmi tega osnutka je treba omeniti tudi skrb za življenjske pogoje in delo študentov. Profesor Jekić je poudaril, da bo izpolnjevanje zakona odvisno od članov univerzitetnega sveta in da je torej važno, kdo bo v njem.

Dekan Branko Stanojević je rekel, da se v načelu strinja z osnutkom. Pripomnil pa je, da je starostni staž za pokojino predolg, saj zahteva za profesorje 70 let, vsem ko velja za vse druge stroke 65 let. Prof. Stojanović je rekel, da pri sestavljanju osnutka niso upoštevali sklepov meduniverzitetne konference, ki je kot glavno načelo poudarila stopnjo sodelovanja pri delu in stopnjo odgovornosti. Po osnutku bi lahko bili v univerzitetnem svetu tudi ljudje, ki ne poznajo tako, je dejal, kakor če bi jaz postal član delavskega sveta katerega tekstilnega podjetja.

V Sarajevu je splošno mnenje o novem osnutku zakona o univerzah, da bolje rešuje bistvena nprašanja družbenega upravljanja in dela na univerzah in da pomeni važen korak naprej k nespošljanju naših najvišjih intelektualnih ustanov, da bodo ustrezale našim družbenim zahtevam. V pogovoru s sarajevskim dopisnikom »Borbe« so profesorji in predstavniki posameznih fakultet povedali svoje mnenje o osnutku.

Rektor sarajevske univerze Vaso Butozan je rekel, da četrti osnutek zakona o univerzah po njegovem mnenju najbolj ustreza stopnji družbenega razvoja, ki so ga dosegle univerze. Že dejstvo, da znašajo proračuni vseh naših univerz približno 5,5 milijard, kaže na upravičenost in važnost družbenega upravljanja. Osnutne določbe niso dovolj obdelane. Toda to niso načelna vprašanja.

»Sopotniki« na zagrebškem odru

Zagrebško gledališče »Komedija« je nedavno uprizorilo najnovejšo delo angleškega pisatelja Hartoga »Sopotniki«. Delo, ki ima v originalu naslov »Postelja z baldahinom«, je bilo prvič uprizorjeno leta 1951 v New Yorku. Kritik N. F. pravi med drugim o uprizoritvi: »Dejstvo, da spremljaš oči in ušesa obdelavo na odru, zlasti v sedanjih treh slikah, z delom živimo in da, momente iz njega sprejmemo kot momente svojega lastnega življenja, dokazuje, da je avtor našel pravo ljudsko besedo.«

Izredni profesor pravne fakultete Samuel Kamhi je rekel, da novi osnutek kaže, kolikšni napor so bili že storjeni, da bi univerza dobila zakon, ki bi bil podlaga za njen nadaljni razvoj in delo. Po njegovem mnenju je novi osnutek novost, ker smo v njem opustili načelo klasične avtonomije in dosledno uveljavili načelo družbenega upravljanja, ki ustreza duhu našega razvoja. Premalo pa je v osnutku poudarjen univerzitetni zbor. Načelo, naj mi profesor univerze naslov doktorja, ustreza našim pogojem, in prizadevati si moramo, da bodo na univerzah predavali ljudje z ustreznim znanstvenim ugledom.

Prodekan veterinarske fakultete Josip Kralj meni, da bi morali biti delegati študentov člani univerzitetnega sveta, česar pa osnutek ne predvideva. Logično ni, da osnutek predvideva sodelovanje imenovanih predstavnikov, ne predvideva pa predstavnikov asistentov, ki so člani fakultet in ki opravljajo mnogo dela. Univerzitetni in fakultetni zbor, kakor jih predvideva osnutek, nista popolna. Načelo javnega glasovanja na volitvah bi bilo treba zamenjati z načelom tajnega, ker to bolj ustreza sedanjim stopnji našega razvoja.

Nikola Graovac: Rudar (olje)

NAMESTO RECENZIJ E:

Nam je Cankar zdaj bliže?

(Ob drugi številki »Novih obzorij«)

V članku Marje Boršnikove »Nekaj pripomb v zvezi z našim literarnozgodovinskim delom«, objavljenem v prejšnji številki mariborskih Novih obzorij, beremo tudi tale stavke: »... tudi literarni zgodovinar (ima) vso pravico in dolžnost, da proučuje vsako literarno dejanje in torej tudi vsakega literata, kolikor to dejanje komentira, v njegovi celoti, do kraja brezobzirno, brez vsakršnih predsodkov, pa bodi snov še tako kočljiva za javnost.« Temu vodilo, ki mu na prvi pogled res ne gre oporekati, je bila Marja Boršnik več kot samo zvesta, ko je napisala — morda bolje rečeno — ko se je odločila, da objavi svoj »Razgovor s Štefko Löfflerjevo« (druga številka Novih obzorij). Nisem pristaš idealiziranja »velikih« ljudi; napačno je, če hočemo, da nam nekdo, ki velja za velikega umetnika, pomeni obenem tudi popolnega človeka, prav je tudi, da s »avtično roko« sleherne osebnosti odstramo njegove slabe in dobre lastnosti, vendar ta gorečnost po pravici in resnici nas ne sme peljati predaleč, ne sme postati sama sebi namen.

Naj mi bo dovoljeno poslužiti se prav skromne primere: Če me kdo vpraša, kako sem preživel prejšnji večer, ni potrebno (in dostrikrat mi tudi ne bom naredil posebne usluge), da mu povem, kako sem preživel vse svoje življenje; pa še to: Ni vseeno, če nekemu rečem: »Priatelj, snoči si se ga nalezel« ali pa: če ga vsakokrat in kjer koli ga srečujem, spet in spet opominjam: »Veš, oni dan pa si bil pijan.« In prav tega, občutka za mero in onega, kar bi lahko imenovali takt (morda tudi »spodobnost«), v »Razgovoru s Štefko Löfflerjevo« Boršnikove močno pogršamo. Mislim, da bi Marja Boršnikova svojim literarnim konceptom le morala nekoliko korigirati, v toliko namreč, da bi ji v zgoraj citiranem stavku bil pasus »kolikor to dejanje komentira« vsaj toliko, če ne še bolj važen kot »do kraja brezobzirno, brez vsakršnih predsodkov«, ki ga je avtorica podčrtala. Vse in tako povedane podrobnosti iz intimnega življenja I. Cankarja res niso nujne za spoznavanje njegove osebnosti. Pa še nekaj: Kakšna je v »jtnost, da je skoraj sedemdesetletna starca, ki je imela z moškimi (in z možema) tako smolo, danes, po skoraj petdesetih letih, objektivna v svo-

jih spominih na Cankarja? Mar moremo trditi, da ji niso ostale v spominu le nekatere Cankarjeve lastnosti, ki jih danes pretirava? Njeni odgovori na vprašanja Boršnikove to domnevo močno podkrepjujejo.

Vem, namen »Razgovora« je bil »... najti gradivo, ki bi pomagalo podpreti ali pa izpodneti Kraigherjevo hipotezo, da izvira Cankarjeva pisateljska moč in svojevrednost iz manjvrednostnih kompleksov, ki jih je povzročila njegova bolezen enureza — mokrenje. Marja Boršnik je s svojo argumentacijo morda očistila star mamež s podobe Ivana Cankarja, a v svoji delovni vniemi je na isti podobi Ivana Cankarja povzročila novega.

V kolikor bi tudi bile trditve Štefke Löfflerjeve stoddotno zanesljive, nekaj bi jim še vedno lahko očitali: podane niso v primerni obliki.

Nek razgovor je lahko dostojen in neoporečen — na štiri oči, prenešen na papir, objavljen za široko javnost pa se nam pokaže v dokaj drugačni luči.

C. Zlobec

1934 PLANICA 1954 DNEVNE NOVICE

Začeli so se poskusni poleti

Norvežan Alfredson: 109 m

Birger Ruud včeraj prvi skočil na 80 m skakalnici — Ob sončnem vremenu 3000 gledalcev — Mojstrovina inž. Bloudka prizkušena — Ducat skokov nad 100 m — Zidar je videl, kaj se pravi leteti 100 m

(Nadaljevanje s 1. strani) Tam izpod misle skakalnice se je v naslednjem trenutku odtrgal smučar z jugoslovansko trobojnicco. To je bil Rudolf Finžgar. V elegantnem telemarku je odšel po loku skakalnice. Pridržitelj je ostalim predstavnikom, ki so na sredi doskociča v pozoru spremljali to slovesno dejanje.

Zastave sodelujočih na jarnborih in v rokah smučarjev v areni so lahko vilihrale. Ko je zadenela jugoslovanska himna minuta, dve molka in trenutek ob slovesni otvoritvi jubilejnega tekmovanja je minil. Ostal bo nepozaben.

Radovednost gledalcev se je sedaj osredotočila na skakalnico. Zvočnik je zahrešal: »Začnimo s prvo serijo skokov! Nekaj minut navdušenja med občinstvom, potem je zavladal mir. Pričakovani so prvega skakala.

PRVA SERIJA Prvi se je pognal Švicar Walter Bläsli. Ta je bil danes startman št. 1. Stevilnik tekmovalci tokrat niso nosili na hrbtu ne na prsni, marveč na desni nogi. Skoki so se vrstili naglo eden za drugim. 74 m ... 84 m ... 91 metrov.

Švedski skakalec Erlanson

V prvi seriji se nam je zdelo, kot da skakalci se preizkušajo to napravo in da naprava preizkuša nje. Skakalci so brseli po zletišču, se odpravili in letali ter pristajali. Vse v nekaj sekundah.

Gledalci so spoznavali tekmovalce in čakali na naslednjo serijo. Praviho, da je druga serija vedno uspešnejša od prve. Nekaj resnice je na tem.

ZNAMKA 109 M V odmoru med prvo in drugo serijo je bila splošna ugotovitev naslednja: Finci bodo imeli besedo.

Do startne številke 18 je bilo v drugi seriji vse kot po navadi. Res da je Balier v skrajnem skoku pristal na 98 m, Finac Hyytinen na 96 m, Stallvik v izredno lepem slogu na 98 m in da je zaradi tega navdušenje ob areni neprestano raslo, vendar je bil višek vsega, ko je Avstrijec Steinegger, iztegnjen kot puščica, letel in varno pristal na 103 m.

Vsa okoličja se v hipu navdušeno zaploskala. Pa to ni bil zadnji skok prek 100 m. Tako za njim je startal mladi svetovni Finac Pöckel v svojstem, za Fince značilnem slogu in dosegel 102 m. Še enkrat je zaploskala arena: 108 m. Startna številca. 25. Spet Finac Laaksonen. To je bil po našem mnenju današnji najboljši skok. Zaplaval je najvišje in najlepše. A nisimo dolgo čakali: medtem so bili še trije skoki nad 100 m. Po zvočniku so javili: št. 36. — Alfredsen, Norveška. V nizkem počepu je pribrel na most, se zaval, letel globoko in letel, letel ter pristal: Najdaljši skok danes!

TUDI ZIDAR NAD 100 M Gledalci so mnogokrat pozdravljali uspele skoke tekmovalcev. Največ pozdravov so bili deželni oni, ki so presegli 100 m. Naš tekmovalci Zidar je v tretji seriji startal kot št. 35. Poprejše je dvakrat ustavljal na okrog 90 m. Njegov tretji skok je bil že med potom izreden. Precej dolg polet in pristonek na 100,5 m. Zidarju so stiskali gledalci roke in mu čestitali k uspehu.

Med boljšimi izmed tekmovalcev sta bila še Rogelj in Krznarič. Rogelj je pristajal na 90, Krznarič pa na 80 m, oba v dokaj lepem slogu.

Finžgar ni bil razpoložen, Goršek pa je bil nekoliko negotov in ni v slabši kot po navadi. Ostali naši tekmovalci so zadovoljivi.

PRVA SPLOŠNA OCENA Spričlo današnjih le poskusnih poletov, ki ne štejejo za tekme v konkurenci (merile so se le dolžine), menimo, da bodo najboljšo oceno dobili Skandinavci s svojimi elegantnimi poletji. Od Srednjeevropevcov pa bi se z njimi kosal Steinegger, nekateri tekmovalci Nemčije, od naših pa Rogelj in Krznarič.

NOGOMET Trening tekma državne reprezentance Titograd, 12. marca. Danes je v Titogradu naša državna nogometna reprezentanca odigrala prvo trening tekmo z domačo Budućnostjo. Zmagala je z rezultatom 7:0 (6:0).

Kaže, da bodo dokončno določili reprezentanco po nedeljski tekmi, ki jo bodo prav tako igrali z Budućnostjo.

ODOBJKA Jugoslavija : Francija 3:1 V Bordeauxu je bila odbojkarica tekma med reprezentancama Francije in Jugoslavije. Zmagal so Jugoslavlani 3:1 (15:3, 12:15, 15:9, 15:12). Jugoslovanska reprezentanca je igrala zelo dobro ter se odlikovala s hitrostjo in močnimi smedi.

Vendar pa moramo upoštevati, da so bili to le poskusni skoki in da so tudi tekmovalci sami brčkone »poskušali«.

Jutri bodo na razporedu skoki na veliki 120 m skakalnici. Tekmovanje se bo računalo v konkurenco.

TEKMOVALCI, KI NASTOJAJO

Walter Bläsli (Švica), Rihard Rabasa (Francija), Alfred Pochl (Nemčija), Franz Baier (Nem.), Jože Langus (Jugosl.), Adrijan Adiešič (Jugosl.), Gotfried Büchler (Švica), Erwin Steinerger (Avstr.), Mato Krznarič (Jugosl.), Rey Rigiš (Fr.), Janez Saksida (Jugosl.), Sigfried Kostler (Avstr.), Sigurd Tarsaldeen (Norv.), Autti Syvärininen (Finska), Sverre Stallvik (Norv.), Rudolf Dietrich (Avstr.), Walther Steinegger (A.), Aaro Pöckel (Finska), Sven Pettersson (Sved.), Rudi Finžgar (Jugosl.), Alls Leoelöiter (A.), Erling Erlundsson (Sved.), Albin Rogelj (Jugosl.), Assi Laaksonen (Fin.), Janez Goršek (Jugosl.), Hemmo Silvenoinnen (Fin.), Andreas Däscher (Švica), Herman Anyander (Nemčija), Mikko Polkari (Nemčija), Per Thynnes (Norv.), Ferdinand Korber (Avstr.), Bror Oestman (Sved.), Jože Zidar (Jugosl.), Jack Alfredsen (Norv.), Andre Monieux (Franc.), Sepp Bradl (Avstr.), Karl Holmström (Švedska), Simon Slavik (Norveška), Anton Wieser (Avstrija).

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Le-ta je napisal znano knjigo o smuških poletih, v kateri opisuje tudi lepoto planiških skokov.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Planica, 12. marca. Med gosti, ki so prisostvovali skokom v Planici, je tudi stari znanec Norvežan dr. Thorolf Scheiderup, ki je 1950 v Planici navdušil z lepimi in dolgimi skoki.

Alfredson: Planiška skakalnica mi je izredno všeč

Po tekmanju smo se razgovarjali z norvežskim skakalcem Norvežanom Alfredsonom, ki je danes dosegel najdaljši skok. Povedal nam je, da je star 22 let, po poklicu sofer, da prvokrat nastopa v državni reprezentanci in da je prvokrat v tujini.

Ob koncu kratkega razgovora nam je dejal, da mu je planiška skakalnica izredno všeč.

Predstavniki FIS pregledujejo skakalnico

Planica, 12. marca. Danes so pred tekmanjmi na veliki skakalnici inženirji Straumann, Luther in Bloudek ugotavljali in odmerjali kote in dolžine, da bi kontrolirali napravo in dognali »kritično« točko ter najdaljšo dovoljeno dolžino skokov itd.

Dr. Danilo Dougan odprl letošnje planiške slovesnosti

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Zbrane goste in tekmovalce je pozdravil tovariš dr. Danilo Dougan, želel jim kar najprijetnejše bivanje in mnogo uspehov na veliki skakalnici.

Za prišne besede se mu je zahvalili zmagovalski planiške prireditve leta 1934 Bürger Ruud.

Ob koncu sta oba govornika povabila vse prisotne, naj dvignejo čaše na uspeh in slavo Planice.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Planica, 12. marca. Sinoči so v prostori doma T Rozmana v Martuljku slavnostno odprli letošnje mednarodno prireditve v smuških poletih.

Cbako! Četvrtina

ZDRAVJU ŠKODLJIVA PROSENA KASA Nekatera podjetja v Ljubljani so prvega prosca, ki vsebuje male črne oziroma svetle praline semen strupenih rastlin. Uživanje tako nečiste kase more povzročiti resne zdravstvene okvare. Grosistična podjetja so dobila nalogo, da vse zaloge temeljito očistijo in izvedejo tedne izvedejo temeljito čiščenje kase ob zdravju škodljivih praline.

Pozivamo gospodinje oziroma ustanove, ki so morda tako kašo že kupile, da jo pred kuho temeljito očistijo od pralnih snovi in črnih semen. Ker je verjetno slabo občistena kasa prišla v promet tudi izven Ljubljane, opozarjamo pristojna oblastva na nujne preventivne ukrepe, da se prepreči obolenja.

Sanitarna inspekcija Ljubljana.

Jože: »Si še pospravila?« Ančka: »Da, samo kosti še vržem v smeti!«

Jože: »Daj jih Jurčku, saj veš, da fantazira, da jih bo prodal!« (Kosti kupujejo vse zbiralnice odpadkov po 8 din za kg.)

Ce se pripravljate za ples, ne pozabi napraviti kozmetično masko TEINT BELL, katero danes uporablja sodobna žena.

KONCERTI

Ob 35. obletnici svojega umetniškega udejstvovanja dirigirja Jakov Cipca na 7. izrednem simfoničnem koncertu Slov filharmonije v torek, dne 16. marca Solist je prof. Anton Trost. Na sporedu: Beethoven, Rahmaninov, Sostakovič. Vstopnice od 60 do 120 din v Filharmoniji.

Klavirski večer Jelke Suhadolnik-Zakovarje prinaša v drugem delu Lisztova Ricordanzo. Ravelovo sonatino in kot prvo izvedbo tri skladbe Janeza Matičiča. — Koncert bo v ponedeljek, 15. marca v Filharmoniji.

Klavijski večer Jelke Suhadolnik-Zakovarje prinaša v drugem delu Lisztova Ricordanzo. Ravelovo sonatino in kot prvo izvedbo tri skladbe Janeza Matičiča. — Koncert bo v ponedeljek, 15. marca v Filharmoniji.

Klavijski večer Jelke Suhadolnik-Zakovarje prinaša v drugem delu Lisztova Ricordanzo. Ravelovo sonatino in kot prvo izvedbo tri skladbe Janeza Matičiča. — Koncert bo v ponedeljek, 15. marca v Filharmoniji.

Klavijski večer Jelke Suhadolnik-Zakovarje prinaša v drugem delu Lisztova Ricordanzo. Ravelovo sonatino in kot prvo izvedbo tri skladbe Janeza Matičiča. — Koncert bo v ponedeljek, 15. marca v Filharmoniji.

GLEDAlišCA

DRAMA - LJUBLJANA Sobota, 13. marca ob 20: Tiro de Molina: »Don Gij v zelenih hlačah«. Izven in za podelje.

Nedelja, 14. marca ob 20: Salacrou: »Tak kakor vsi«. Izven in za podelje.

Opera Sobota, 13. marca ob 19:30: Gostovanje Celovškega mestnega gledališča »Netopir«. Izven.

Nedelja, 14. marca ob 19:30: Gostovanje Celovškega mestnega gledališča: Strauss: »Netopir«. Izven.

Mestno gledališče iz Celoveca bo danes, v soboto 13. marca in jutri, v nedeljo 14. marca gostovalo v Operi. Obe predstavi gostovanja sta že razprodani oziroma so vse vstopnice (razen za stojišča) rezervirane. Danes, v soboto do 12. ure, morajo biti dvignjene vse rezervirane vstopnice za obe predstavi.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža Sobota, 13. marca ob 20: J. B. Priestley: »Cin in Conwayville«. Izven. — (Alan: Polde Dežman). Izven.

Nedelja, 14. marca ob 20: Irwin Shaw: »Pokopljite mrtve«. Izven.

SENTJAKOBSCO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom Sobota, 13. marca ob 20: Kurt Götz: »Hiša v Montevidueu«. Komedia v štirih dejanjih. Izven.

Nedelja, 14. marca ob 19: Skufca: »Trjujčulica«. Pravičljiva igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanske predstave: ob 20: Kurt Götz: »Hiša v Montevidueu«. Komedia v štirih dejanjih. Izven. Večerna predstava.

OBRTNISKO GLEDALIŠČE Komenskega ulica, Rokodelski dom Sobota, 13. marca ob 20: Molière: »Scapinove zvijače«. Nedelja, 14. marca ob 20: Molière: »Scapinove zvijače«. Komedia v treh dejanjih. Gostovanje MKUD »Ivan Cankar«.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SLOGA«: Amer. film: »Gledališča«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

Ob 10 bo matineja ameriškega barvnega filma »Divji sever«. Predprodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: Amer. film: »Steklena menažija«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.15.

KINO »SOCA«: Švedski film: »Plesala je eno samo polje«. Tednik. Predstave ob 15, 17 in 20.

Predprodaja vstopnic v obeh kinematografih od 10-11 in od 15 dalje.

KINO »TRIGLAV«: Amer. film: »Ob veliki ločnici«. Tednik. V kanjonu Tare. Predstavi ob 18 in 20.

Predprodaja vstopnic od 14 dalje KINO »SISKA«: Premiera ameriškega filma: »Sled v lukni«. Predfilm. Predstave ob 16, 18 in 20.

Predprodaja vstopnic od 15 dalje. JESENICE »RADIO«: Francoski film: »Gospod Hulot na počitnicah«. Predstavi ob 18 in 20. — »PLAVZ«: Ameriški film: »Trinast pisem«. Predstavi ob 18 in 20.

KOROŠKA BELA: Amer. film: »Naš Villi je junak«. Predstavi ob 17 in 19.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete Levstikov (Senti)trg Sobota, 13. marca ob 17. Pengov-Simončić: »Zlata ribica«. ob 20:30: Kuret: »Obuti maček«. Za odrasle.

Nedelja, 14. marca ob 11: Poccil: »Carobne gosli«. Ročne lutke Resljeva cesta 28

Nedelja, 14. marca ob 17: Karsch: »Težave Peteršiljkove mame«. Predprodaja vstopnic za obe gledališči in vse predstave od 11 do 12.30.

Prvi blaginji Mestnega gledališča v Gledališki pasaži all telefon 23-020

RADIO

Dnevni spored za soboto, 13. marca 5.30—7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes od 5.35—5.40 Poročila in vremenska napoved — 5.45—5.55 Jutranja telovadba — 6.00—6.10 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda — 6.30 Radijski kolesar in pregled tiska — 7.00—7.10 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 7.20—7.25 Za gospodinje — 12.00 Melodije Franza von Suppleja — 12.15 Cicibanom — dober dan! — 12.30 Popoldanski koncert — 13.00 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave — 13.15 Zabevna glasba, vmes reklame — 13.45 Za plonjre — 14.05 Nekaj mazurk in valčkov — 14.20 Hrvatska narodna glasba (prenos iz Zagreba) — 14.40 Objave — 14.45 Hammond igra v ritmu — 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved — 15.15 Zabevna glasba, vmes reklame — 15.30 iz naših tovarn in obratov — 15.40 Lažja orkestralna glasba — 16.00 Kulturni pregled — 16.10 Uganite, kaj igramo! — 17.00 Napoved časa in poročila — 17.15 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Mlika Skoberneta — 17.30 Okno v svet — 17.40 Laha orkestralna glasba — 18.20 Ljudsko-prosvetni obzorik — 18.30 v pesni in plesu do daljnem vzhodu — 19.00 Radijski dnevnik — 19.40 Zabevna glasba vmes reklame — 20.00 Pisan sobotni večer — 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved — 22.05 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — 22.20 Glasbena medija — 22.30—23.00 Oddaja za naše izselence na valu 327.1 m.

23.00—24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327.1 m (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Spored za soboto, 13. marca 18.45 Laha in zabavna glasba — 14.15 Šport doma in po svetu — 14.40 Pomladne pesmi — poje komorni zbor iz Trsta — 17.45 Dalmatinske narodne pesmi — 18.15 Zabavni orkestri in marsijski vmes. izjavo za židano voljo in ples — 21.30 Izbrano evetje za domače grede — 22.00 Z mikrofonom po Primorskem.

REKTORAT UNIVER

Kmetijska zadruga »UNEC« Rakek

ISKRENO CESTITA VSEM OBČANOM
K OBČINSKEMU PRAZNIKU 13. MARCHU!

Gostinsko podjetje »LOVEC« Rakek

CESTITA K OBČINSKEMU PRAZNIKU —
13. MARCHU — VSEM PREBIVALCEM NA
OBMOČJU OBČINE!

Trgovskega podjetja »VINO« Rakek

DELOVNI KOLEKTIV

CESTITA VSEM PREBIVALCEM ZA OBČINSKI
PRAZNIK IN PRIPOROČA ZA VSAKO PRILIKO
SVOJA PRVOVRSTNA VINA!

Trgovskega podjetja »NANOS« Rakek

KOLEKTIV

CESTITA VSEM PREBIVALCEM
K OBČINSKEMU PRAZNIKU 13. MARCHU!

Kolarsko-kovaškega podjetja Rakek

DELOVNI KOLEKTIV

CESTITA VSEM PREBIVALCEM NA OBMOČJU
OBČINE K OBČINSKEMU PRAZNIKU
13. MARCHU!

Prodamo

RAZNE STROJE IN DELE STROJEV v dobrem stanju.

- stiskalnice,
- črpalke,
- elektromotorje,
- ventilatorje,
- kotle itd.

Vprašajte in oglejte si jih pri
»FOTOKEMIKA«, tovarna filmov in fotopapirja, Zagreb
Maksimir, telefon 34-831.

»ODPAD« PODJETJE ZA PROMET Z ODPADKI LJUBLJANA

razpisuje nagradni natečaj

za izdelavo osnutka novega zaščitnega znaka podjetja:

- 1. nagrada 30.000 dinarjev
- 2. nagrada 12.000 dinarjev
- 3. nagrada 8.000 dinarjev

Znak naj prikazuje karakteristiko dejavnosti podjetja

Ponudbe naj udeleženci natečaja pošljejo v zapечатeni
kuverti pod šifro »zaščitni znak« do 15. aprila 1954 na
upravo podjetja: Ljubljana, Parmova 33

Osnutke bo pregledala in ocenila
posebna komisija podjetja

Izid natečaja bo objavljen 28. aprila 1954 v »Borbi«.
Nenagrajenih osnutkov podjetje ne bo vračalo

»ODPAD«
PODJETJE ZA PROMET Z ODPADKI
Ljubljana — Parmova 33
TELEFON 22-664, 21-732

Mestno inštalatersko podjetje
za vodovod, kanalizacijo in
centralno kurjavo
Beograd, Maksimilijeva 11
telefon: 40-390

razpisuje natečaj

za tehničnega direktorja
z poštevom inženirski in poznavatelj
stroje. Glede pogojev se obrniti
na direktorja podjetja

KOLEKTIV
pekarnice in mesarije
RAKKEK
čestita k občinskemu prazniku
13. marta vsem občanom

Tovarno parnih kotlov
ZAGREB — ŽITNJAK
tel. 25-475, 6 in 4, prodajni odd. 23
Brzjavci: Tvorpak

PROIZVAJA:
vse vrste parnih kotlov:
stoječe, lokomobilne,
kombinirane, strojne
ladjske itd.

PROIZVAJA
IN PRODAJA:
vse vrste in fno armature
kakor: prehodne, povratne,
izpustne in varnostne,
ventile, vodne števce itd.

PRODAJA
vse jeklene in litoželzne
armature vseh pritislov

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR
SLOVENJ GRADEC
sprejme v službo:

- 2 veterinarja,
- 2 pravnika,
- gradbenega inženirja,
- ekonomista.

Nastop službe takoj ali po
dogovoru. — Prošnje pošljite
na Okrajni ljudski odbor —
Slovenj Gradec.

Novoustanovljena Zajednica za izvoz vozila šinskega saobraćaja ustanavlja sekretariat v Beogradu

Za sekretariat potrebuje naslednje uslužbenice:
sekretarja, stenodaktilografata in knjigovodjo.

Pogoji so naslednji:
za sekretarja: fakultetna izobrazba, 10-letna praksa
poznavanje industrije in gospodarstva naše države, obvezno
znanje angleščine in še enega tujega jezika;
za knjigovodjo: dolgoletna praksa v knjigovodstvu —
samostojno bilanciranje;
za stenodaktilografata: znanje naše stenografije in angle-
ščine.
Plača po sporazumu.

Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe do 31. marca 1954
na začasni naslov Zajednice: »Djuro Djaković, industrija
lokomotiva strojeva i mostova, Slavonski Brod — za
Zajednicu za izvoz vozila šinskega saobraćaja

1165

KUPIMO

nizkotlačno vodno napravo po spodnji specifikaciji
oziroma dele te naprave:

1. nizkotlačni akumulator
prostornine 120 litrov, celotna prostornina 1000 litrov,
delovni pritisk 60 at, kompleten;
2. tribatno črpalko
učinka cca 35 l/min., delovni pritisk 53 at, kapaciteta
lahko varira + 30% kompletno;
3. kompleten kompresor
količina vsesavanja 28 l/min, pritisk 60 at.

»ELKA« TOVARNA ELEKTRIČNIH KABLOV
ZAGREB
Martićeva 60 — Telefon 39-741

36

Beograd, Jevrejska ulica 32

Brzjavke: Tehrad Beograd — Telefon: 20-203, 26-491, 23-898, 23-664 27-839 23-836

V ZALOGI IMAMO:

razno paličasto železo črne, bakrene, medeninate in aluminijaste pločevine, črne
cevi, keramične in litoželzne cevi za vodovod razne vrste žica, hladno valjane
trakove kakor tudi vse vrste elektrod;
orodno jeklo, konstrukcijsko in specialno v veliki izbiri, za industrijo in grad-
beništvo;
veliko izbire kolen za vodovod, ves potrebni material za parno ogrevanje in
napeljavo;
rezilno in sekalno orodje vse vrste pil in žag orodje za industrijo stroje za obde-
lavo kovin in lesa, veliko izbire vijaka, vijakov, vijakov, vijakov, vijakov, vijakov,
mizarsko okovje vse vrste plošč za štedilnike razne vrste krogljnih in valjčnih
ležajev;
vse jakosti elektromotorjev, transformatorjev, merilne instrumente, visokonapetostni
inštalacijski material, centrifugalne črpalke za elektromotorjem, električne
bojlerje od 10 do 90 litrov in ves ostali elektromaterial v popolni izbiri
Kmetovalce obveščamo, da smo za letošnje sezono nabavili vse potrebno orodje
in pribor
»BEOGRAD« — TEHNIČNA POSLOVALNICA
je uvozno podjetje in uvaža vse vrste strojev, strojne dele, orodje in elektro-
material
Obiščite našo prodajalno v Beogradu, Knez Mihailova 35 telefon 24-502, kjer boste
postreženi z orodjem in stroji domače in tuje proizvodnje
V prodajalni lahko sklenete kupčije za dobavo blaga iz skladišča
MATERIAL PRODAJAMO PO NAJNIZJIH TRŽNIH CENAH.
BLAGO PA DOBAVLJAMO FRANKO NATOVORJENO V VAGON.

1254

RIJE tovariši

E. M. REMARQUE

Zavijal sem rokave. »Ce je tako, pa te urno na delo, Otto!
Ljubljenci bo treba drobovje temeljito oprati in namazati.«
»Stoj!« je zaklical zadnji romantik ki je bil pravkar vstopil.
»Kaj bomo jedli!« In začel je jemati iz zavitka večerjo, —
kruh, ko kamen trde prekažene klobase in prekažene ribe
pa smo dobro ohlajeno pivo. Jedli smo ko kolona sestradanib
Potem pa smo se lotili Karla Dve uri smo se ukvarjali
Potem ter pregledali in namazali vse ležaje. Potlej sva z Lenzem
večerjala. Gottfried je zdaj osvetlil tudi Forda. Po naključ-
ju je ostal pri karambolu en žaromet nepoškodovan. Le-ta je
bil z visoko upognjene šasije poševno proti nebu.
Lenz se je zadovoljno obrnil. »Tako, Robby zdaj pa prinesi
konec. Praznovali bomo Praznik cvetočega drevesa.«
»Pa mizo sem postavil konjak, gin in dva kozarca.« Kaj pa
je vprašal Gottfried.
»Kaj? Zakaj pa ne?«
»Lenz me to prekleto pijančevanje nič več ne miha.«
»Lenz me je nekaj časa gledal. »Naš otrok je znorel, Otto,« je
potem obrnil b Köstru.

»Pusti ga vendar, če noče,« je odgovoril Köster.
Lenz si je natočil polno čašo. »Fant je že nekaj časa nekoliko
zmešan.«
»To še ni najhujše,« sem dejal.
Iznad tovarniške strehe se je prikazala velika rdečkasta luna
v kaj časa smo moiče sedeli. »Povej, Gottfried,« sem začel potem
»saj si vendar strokovnjak in ljubezni mar ne?«
»Strokovnjak? V ljubezni sem star mojster,« je odgovoril Lenz
skromno.
»Dobro Rad bi namreč vedel, če se človek pri tem pravzaprav
zmeraj vede bedasto.«
»Kako bedasto?«
»No, kakor če bi bil na pol pijan. Govori vse mogoče, veže
otrobe in slepari.«
Lenz je počil v smeh. »Toda Baby! Saj je vse skupaj slepa-
rija. Čudovita sleparija mamice narave. Kar poglej tole slivo!
Tudi ta pravkar slepari. Dela se lepšo, kakor je potem Saj bi
bilo ostudno, če bi ljubezen imela opravke z resnico. Hvala bogu
ti vražji etiki vsega vendarle ne morejo podjarmiti.«
Vzravnal sem se. »Misiš torej, da brez malo sleparije ta reč
sploh ne gre?«
»Sploh ne fant moj.«
»Pri tem pa se človek lahko vražje osmeši.«
Lenz se je zarežal. »Zapomni si fantič, nikoli nikoli nikoli
se moški ne more pri ženski osmešiti če stori kaj njej na ljubo.
Celo v najabotnejši burki ne stori kar hočeš — postavi se na
glavo, blebetaj največje neumnosti napihuj se ko pav, poj pod
njenimi okni, samo nečesa ne stori: ne bodi stvarni! Ne bodi
pametni!«

Postal je živahen. »Kaj praviš ti na to, Otto?«
Köster se je zasmel. »Bo že držalo.«
Vstal je in odprl poklopce Karlovega motorja. Jaz sem pri-
nesel svojo steklenico ruma in kozarec ter ju postavil na mizo.
Otto je pogledal motor. Motor je srkal globoko in zadržano. Lenz
je stal na klopi pri oknu in gledal na dvorišče. Prisedel sem
k njemu. »Ali si že bil kdaj pijan, ko si bil sam z žensko?«
»Cesto,« je odgovoril, ne da bi se ganil.
»In?«
»Pogledal me je izpod čela. Misiš če ga je človek tedaj malo
polomil? Nikoli se ne smes opravičevati. Baby, Nikoli govoriti.
Pošlji ji rože. Brez plana. Samo rože. Rože vse pokrijejo. Celo
grobove.«
Pogledal sem ga. Ni se ganil. Oči so mu žarele v odsevu bele
zunanje svetlobe. Motor je še zmeraj deloval. Tih bučec, ko da
bojni zemlja pod nami. »Zdaj bi pa lahko mirne duše nekaj popil,«
sem dejal in odmašil steklenico.
Köster je ustavil motor. Potem se je obrnil k Lenzu.
»Luna je zdaj dovolj svetla da človek najde kozarec. Gott-
fried, Ugasni luči. Zlasti na Fordu. Bestija me s poševnimi žar-
ometi spominja na vojno. Saj ni bila šala če so takšne zadeve
ponoči iskale po nebu letala.«
Lenz je priskimal. »Mene pa tole tu spominja — na, no, saj
je vseeno.« Vstal je in ugasil žaromete.
Luna se je bila izvignila nad tovarniško streho. Postajala je
čedalje svetlejša in tiki lampjon te visela v vejah cvetoče slive.
Veje so se v vetru lapan, zibale sem ter tja. »Čudno,« je dejal.
Lenz čez nekaj časa. »Čemu postavljate spomenike najrazličnejšim
ljudem — zakaj ga ne bi postavili tudi luni ali cvetočemu drevesu.«

Naloge zdravstvene službe

v kranjskem okraju

Lani je 17.500 bolnikov izgubilo 382.500 delovnih dni, podjetja in ustanove pa več kot 57 milijonov din — Higijenski in varnostni ukrepi v tovarnah še zmeraj niso zadovoljivi — Skrb za zdravstveno vzgojo naj prevzamejo tudi množične organizacije, zlasti SZDL

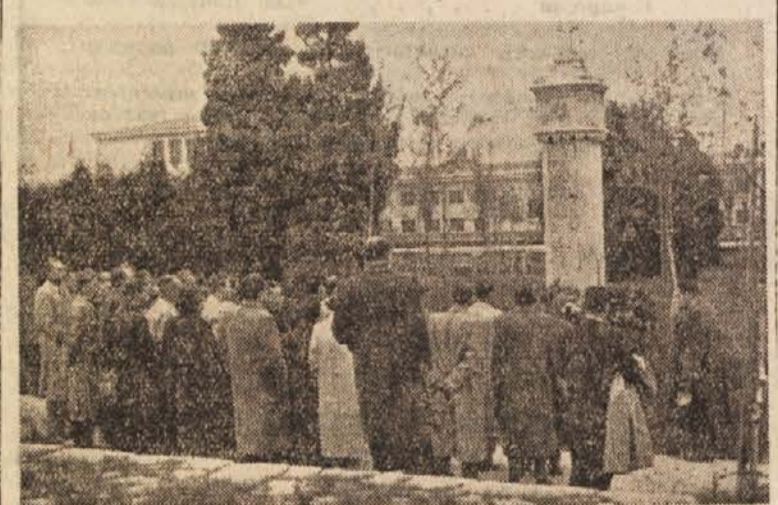
Uspesnejše delo zdravstvenih ustanov, upoštevaje tu tudi preventivno službo, v kranjskem okraju še zmerom zavira več objektivnih čimteljev. Sorazmerno veliko število bolnikov, stotisoč izgubljenih delovnih dni in milijonski stroški ter izgube v tej zvezi terjajo, da se zdravstvenim vprašanjem v okraju v prihodnosti posveti še več pozornosti. Zlasti velja to za močna industrijska središča v okraju, kjer bi se brez dvoma z dobro preventivno službo in resnim delom za higieno in varnost število obolenih občutno zmanjšalo. Zdravstvene ustanove so lani, kljub slabim delovnim pogojem, opravile ogromno delo. Tako je 19 zdravnikov v okrajnem zdravstvenem domu opravilo skoraj 28.000 delovnih ur, izven njega pa 11.000, k čemur je treba prističi še delo v preventivni službi, v posvetovalnicah, pri pregledih šolskih otrok, cepljenju in sodelovanju v najrazličnejših zdravstveno-izobraževalnih tečajih. Občutna preobremenjenost zdravniškega osebja se je seveda nujno morala pokazati tudi na kakovosti njihovega dela, vendar gre prav njihovi vestnosti zahvala, da tako stanje ni rodilo hujših posledic.

Lani so bile najbolj pogoste bolezni dihal, saj je zaradi teh bolezni bolehalo skoraj 4000 bol-

nikov. Na drugem mestu so bolezen prebavil, takoj pa njimi pa poškodbe pri delu, kjer statistika kaže kar 1819 primerov. Odevec je poudarjati, da so prav ta tri obolenja značilna za industrijska področja. V tovarni »Iskra« je bolehalo na dihalih 914 oseb, zaradi poškodb pri delu 167. V »Savici« zaradi dihal 249, zaradi poškodb 91, v »Tiskani« zaradi prve bolezni 546, zaradi druge 86, v tržiški Predilnici zaradi dihal 213 bolnikov. Zelo pogoste so bolezni prebavil tam, kjer je higijenska ureditev in preskrba z vodo slaba. Izredna pogostost teh in drugih bolezni kaže, da higijenska in varnostna služba v tovarnah še zmerom ni zadovoljiva ali pa se tovrstni predpisi izpolnjujejo samo formalno. Razen Predilnice v Trzinu in Planike v Kranju nima nobeno podjetje urejeno higijensko pitje vode s fontanami. Le malo podjetij v okraju ima urejene garderobe, umivalnice s primerno vodo za umivanje rok ter prostore za uživanje malice. Nobeno podjetje tudi nima dobro urejenega prostora za higieno žensk, čeprav so v mnogih podjetjih ženske delavke v večini. Posebno vprašanje je dobra ventilacija. V tovarnah bodo torej morali delavski sveti v svoj lastni prid resno poskrbeti za boljše pogoje dela. Tu bodo posebno veliko delo lahko opravile že obstoječe obratne ambulante, za katere je prav, da jim delavski sveti nudijo kar največ pomoči.

Tudi v splošnem zdravstvenem delu izven tovarn je več perečih vprašanj, ki jih bo moral okrajni ljudski odbor čimprej rešiti. Zlasti v Kranju so ambulantni prostori neprimerni in zaradi visoke fekvence prenatrpani. Zdravniki se morajo še zmerom od daleč voziti na službena mesta, novih specialistov zaradi pomanjkanja stanovanj ni mogoče dobiti. Prav tako bo treba poskrbeti tudi za boljši prevoz delavstva v industrijska središča: zaradi ukinitve nekaterih, menda nerentabilnih avtobusnih zvez, so delavci prisiljeni prihajati na delo s kolesi ali peš ob vsakem vremenu in se tako ponujati najrazličnejšim boleznim. Hude preglednice dela zdravstveni službi tudi rešili avto-park v Kranju in Trzinu. V zvezi z zdravstveno-prosvetno vzgojo bo potrebno poiskati trdno zvezo z množičnimi organizacijami in prosvetnimi ustanova-

mi. Tečaj ženske mladine sicer v nekaterih krajih z agilnimi predavatelji dobro potekajo, v drugih pa so popolnoma zamrli. Tudi na tem področju ima lepo delo Socialistična zveza, ki s svojim ugledom lahko marsikaj stori za boljšo zdravstveno službo in zdrave delovnega človeka.

Ob grobu dr. Prešerna — Prešernov gj

Predvolitvami v delavske svete

Ali se novi člani ne bodo naučili tega, kar stari že znajo?

V Mariboru so že v polovici podjetij zapisali volitve za nove delavske svete. Sedaj imajo kolektivni vsak dan posvetovanja o pomenu in vlogi delavskih svetov ter o izbiri novih vodstev. O tem vprašanju so razpravljali že v Tovarni avtomobilov, v delavski železniških vozil »Boris Kidrič«, v tovarni volnenih in vlgone izdelkov, v tovarni pletenin, Transportu, Remontu, v Elektrokovini in drugod.

Dosedanje priprave kažejo, da so se mariborski kolektivni dobro pripravili na volitve svojih predstavnikov v delavskih svetih. Na sestankih ne obravnavajo samo tehnične izvedbe volitev, temveč razpravljajo tudi o gospodarnosti in delavskem upravljanju podjetij v minulim letu. Pri tem kritično ocenjujejo odnos posameznikov do podjetja in obveznosti podjetja do skupnosti. Naloge skušajo vskladiti s novimi gospodarskimi predpisi in to predvsem pri bližnjem sprejetju družbenih planov.

Pri izbiri kandidatov menijo vodilni ljudje v nekaterih kolektivih, da bi bilo najbolje izvoliti v delavski svet dosedanje člane. Nove člane odklanjajo z izgovorom, da zaradi nesposobnosti ali neizkušenosti ne bodo zmogli odgovornih gospodarskih nalog. Pri tem pa kaj radi pozabljajo, da je treba tudi v delavsko upravljanje pritegniti kar največ ljudi v podjetju in jih iz leta v leto usposabljati. V manjših podjetjih se zlasti izgovarjajo na nezanimanje delavcev za razna vprašanja, namesto da bi jih sprotili seznanjali z najnovejšimi uredbami in predpisi, za katere je med ljudmi dovolj zanimanja.

V začetku je bila osnovna napaka v tem, da so ponekod razpravljali o bližnjih volitvah le v ozkem krogu, kakor da celoten kolektiv ni poklican sodelovati pri sestavljanju kandidatnih list. Sedaj so podjetja to napako že popravila in o volitvah razpravljajo po vseh oddelkih.

Mariborski kolektivni bodo izvedli volitve v glavnem v drugi polovici marca, razen v gradbeništvi in Hidromontaži. Najbolje se pripravljajo v Tovarni avtomobilov ter v delavski železniških vozil »Boris Kidrič«, kjer so določili, da bodo volitve 25. marca. —rej

Razpravljali so o higijenski zaščiti v tovarni

V tovarni KONUS v Slovenskih Konjicah bodo volili nov delavski svet 24. marca. Na zadnjem zasedanju so člani sedanjega delavskega sveta posvetili precejšen del razprave higijenski zaščiti v tovarni. V njej manjka namreč potrebnih kopalnic, garderob itd. Zato so sklenili, da bodo takoj pričeli urejati oboje in tudi druge higijenske naprave.

Ko so se pogovarjali o bolniških dopustih, so menili, da delavci zamujajo precej časa s čakanjem na zdravniška v ambulanči. Predlagali so, da bi prišel zdravnik vsak dan za eno uro ordinirat v tovarno, kjer bi lahko prišli bolniki prej na vrsto. Vprašanje je seveda, če bodo lahko predlog tudi uresničili, ker imajo za velik okoliš samo dva zdravnik. — L. V.

Nov delavski svet ne sme hoditi po poti starega

Na zadnji seji delavskega sveta pri Nafti v Lendavi so morali čakati eno uro, da je bila sploh sklepna. Medtem ko so čakali, da bi orišli še ostali tovariši, so se pogovarjali o tem, kajaj o seje tako slabo obiskane.

63-letni Andrej Kosman je pri Cerkmnu je v obeh domačin vedno veljal za moža, ki je redko pozlela v kozarec. V začetku leto na je iz neznanja vzrsko del popoviti in se preloko arelo 4 ur popoline v pjanosti obne

Za zaposlitev slepih

se bo na Goriskem zavzela posebna komisija, ki bo pregledala delovna mesta v posameznih podjetjih in predlagala, kje naj jih zaposlijo

Na Goriskem je skupaj okoli 106 popolnoma ali deloma slepih ljudi. Večina živi v urejenih, čeprav skromnih socialnih razmerah, nekateri celo sami in z lastnimi rokami preživljajo sebe in svojo družino. Se vedno pa je nekaj takih, ki trpe pomanjkanje in bedo zato, ker ne morejo dobiti dela, ki bi ga lahko opravljali. Zaposliti bi se lahko le kot telefonisti, ali pri sličnih poklicih, vendar so glede tega znatne težave, ker ni dovolj reletnih postaj in telefonskih central.

Da bi jim pomagal iz stiske in preskrbel zaposlitev namerava Okrajni odbor Združenja slepih osnovati skupaj s sindikatom posebno komisijo, ki bo pregledala delovna mesta v posameznih podjetjih in ugotovila kakšne so možnosti za njihovo zaposlitev. Svoje ugotovitve bo komisija v obliki priporočila predložila pristojnim čimteljem, ki na bi se zavzeli, da bi slepe čimprej zaposlili v vseh podjetjih, ki imajo primerna delovna mesta. —an

Zveza borcev močan steber tradicij NOB

Umesten predlog organizacije ZB, naj bi 1. avgust razglasili za občinski praznik Jesenic

Letni občni zbor Zveze borcev na Jesenicah lahko štejemo med najuspešnejše letošnje občne zborove številnih jeseniških organizacij in društev.

Iz občinskega poročila povzemo, da so lani najboljše delale organizacije na Blejski Dobravi, kjer so jeseni odkrili spomenik padlim borcem na Planini pod Golico, kjer so prav tako odkrili dostojen spomenik, dalje na Plav-

žu v Javorniškem rovtu in še na nekaterih drugih terenih, medtem ko je bilo opaziti, da so organizacije na Hrušici, Podmočju in na Savi in drugje lani nekoliko popustile v delavnosti.

Med raznimi sekcijami mestne organizacije je najbolj delala zgodovinska sekcija pod vodstvom tov. Nika Bernarda, ki je zbrala precej partizanskega orožja, fotografiral v drugih zgodovinskih dokumentov iz NOB.

Sprejeli so več ustreznih sklepov, med katerimi je vsekakor najvažnejši, naj bi mestna občina razglasila 1. avgust za občinski praznik. Teга dne so namreč prazniški partizanski leta 1941 priložnostno stopili na pot oborožene borbe. — V. G.

Delo rezervnih oficijev po grupah se je obneslo

V torko je bil občni zbor rezervnih oficijev podoktora Maribora Lani so strokovno usposabljanje organizirali po grupah, ki delale uspešno. Vse grupe v letu so imele več predavanj in volitev in uporabe orožja. Mestna občina je pokazala grupe po občinah, ki so jih vodili rezervni oficijev. V Murski Soboti pa se vedno ni mogli dobiti prostorov, kjer bi uredili klub s strokovno usposabljanjem. — V. G.

Zdravi so dobivali višje plače na račun bolnih

Trgovsko podjetje »Preskria« iz Idrije ni konec leta 1952 doseglo planiranega prometa. Zato je banka izplačala za december 1952 le 90-odstotno plače. Takoj se je sestali delavski svet, ki je sklenil, naj uslužbenec prejme polno plačo. Direktor podjetja Franc Skok je blagajničarki naročil, naj v mezdne liste vpisuje tudi tiste uslužbence, ki ne delajo in ki prejema o skrbinjo od Zavoda za socialno zavarovanje. Nato pa na njihove prejemke razdelil med uslužbence, ki so na delu, da bodo le-ti prejeli sto odstotno plačo. S tem je soglasen tudi računovodja podjetja Rajko Babič. Tako so bolniki »višali« plače vse do junija 1953, dokler ni revizija to nepravilnost odkrila. Podjetje je uslužbenec izplačalo neupravičeno 186.900 din. Zaradi tega sta se direktor Skok in računovodja Babič zagovarjala pred Okrajnim sodiščem v Novi Gorici, ki ju je obsodilo vsakega na 5 mesecev zapora.

Cement je kradel

Albert Kodolja iz Salkana je bil že pred dobrim letom obsojen zaradi tatvine; leto januarja pa je vdril v skladišče Remontnega podjetja ter od tam odpeljal 6 vreč cementa z namenom, da ga bo prodal. Se predem mu je ta namera uspeša, so pri podjetju tatvino opazili. Kodolja je bil pred Okrajnim sodiščem v Novi Gorici obsojen na 10 mesecev strogega zapora. — H.

Pošteno delo mu ni dišalo

Frano Rožman je poskušal spomladi leta 1950 organizirati oboroženo tolo, ki naj bi izvajala nasilje proti našim državljanom. Pred tem je bil Rožman uslužbenec Okrajnega ljudskega odbora v Ljutomeru. Ker pa je izvršil več nepoštenih dejanj, je začel roparske pohode še z nekaterimi pajdaši. V začetku jim je

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR RAKEK

iskreno čestita vsem preživelim borcem, prebivalcem občine in delovnim kolektivom k občinskemu prazniku — 13. marcui

Pri Murški Soboti so organizirali Karlo Lendrija, ki je pristojni poletij iz Avstrije v Jugoslavijo. Steno delo mu ni dišalo, zato je ukradel kolesa in jih prodal na ribor. Pr aretaciji je priznal, da ukradel kolo v okolici Murske Sote, hkrati pa priznal krajo več koles.

Pijanosti se je obesil

43-letni Andrej Kosman je pri Cerkmnu je v obeh domačin vedno veljal za moža, ki je redko pozlela v kozarec. V začetku leto na je iz neznanja vzrsko del popoviti in se preloko arelo 4 ur popoline v pjanosti obne

Pospeševanje kmetištva - prva skrb ob delitvi dobička

Naša zadruga je v Lesnem imela 904.000 din dobička, kar je eden znesek za naš pasivni kraj. Pri delitvi čistega dobička so zlasti mislili na pospeševanje kmetištva. Mislili so tudi na podpiranje iz občinskega socialnega skrlstva. Ljudska prosveta je našla za svojo knjižnico v Kmetijski zadrugi razumnega zaščitnika in tudi za elektrifikacijo so nekaj poklonili.

Veliko je bilo zanimanja za kmetijske stroje, kako so se obnesli že dobavljivi in katere stroje naj bi se nabavili. V živahnih razpravi so družničniki pokazali precejšnje zanimanje za nadaljnji dvig kmetištva in napredno obdelavo zemlje na tem področju.

Lesna kupčina je skoraj povsod dobro uspela, zaradi visokih cen: zato so bili zadrružniki nevoljni, da iz zadruga v Zagorju v lesnem odseku izkazala primanjkljaj.

Občni zbor je bil običajen kakor še nikoli, k čemur je pripomoglo tudi Zagorje, ki se je z zadolženo poslovalnico priključilo zadrugi Lesno.

BRAJCI NAM PIŠEJO

Bodo trboveljske ženske razvozlale uganko?

Ko je lani ženska organizacija v Trbovljah organizirala otroški sejem, jim je mestna SZDL posodila 50.000 din za nakup blaga in igrač. Računajoč, da bi del stroškov lahko krili z izkupičkom prodanega materiala, naj bi SZDL vrnil 30.000 din. Toda od tedaj je že skoraj leto dni, danar pa še ni vrnjen, niti ni nikjer obračuna o sejmju, čeprav se je blagajničarka ženske organizacije tov. Strniševa pohvalila kmalu po sejmju neki odbornici, da je obračun že dala.

Nihče ne ve, koliko je bilo denarja. Računov o nabavljenem blagu in igračah ni nikjer; nikjer ni računov, koliko je bilo narejenih otroških oblek, koliko je bilo prodanega in koliko je ostalo. Ostali so pa še dobitki neprodanih strojev za sredstev, tudi glavni dobiček — živo jagnje.

Razen denarja, ki ga je dala SZ pa je bilo še 11.000 din v blagajni od prej, ob sejmju pa sta tudi kolektiva Cementarne in Elektranje nekaj darovala. Strniševa je dejala, da je 11.000 din v banki, toda tam je le 20 din.

Kako dolgo še?

Predlansko zimo so se pričeli v Bitnjah pri Bohinjski Bistrici pripravljati, da bi zgradili veliko transformatorsko postajo, ki bi predvsem omogočala izkoriščanje električne energije hidrocentrale »Savice« za potrebe Bohinja. Bohinjsko električno omrežje je bilo zvezano z Mostami, kamor je dovajala toka »Savice«, od tam pa je po drugem daljnovodu prihajal spet v Bohinj. Ta daljnovod je zelo slab: zlasti v Gorjušah in okolici. Tako je bil Bohinj lansko zimo čisto brez elektrike, ker je sneg porušil napeljava. V upanju, da bo konec takemu stanju, so domačini z zadovoljstvom sprejeli odločitev o gradnji trafostopaje. To zadovoljstvo pa je splahnelo, ko so videli, kako delo po polsevo napreduje. Gradnja je bila po enem letu vendarle za-

Nepošteno delovanje Strniševe se ga še za eno leto nazaj. Pred dvema letoma je nekam čudno izgubil prešičke, spet glavni dobiček srečolova. Z nekakšno mahinacijo je zadela njena hčerka, da bi se potem nekaj žensk gostilo, ker so pač imele precej dela pri organiziranju. Zenske so seveda čakale, da jih bo povabila, toda zaman.

Ob neki priložnosti je rekla, da ga ji je bilo žal zakleti, ker je »tako lep in tako rad je«.

Končni epilog te zgodbe je ta: izkoriščanje skupnosti, goljufija, še

Prebivalci Višnje gore se boje, da bodo ostali brez zveze z novo ceslo

Članek tovariša ing. C. Mravlja, objavljen pred mesecem v »Borbic«, »Avtocesta Ljubljana—Zagreb«, ki naj bi bila zgrajena konec leta 1956, je vzbudil med občani Višnje gore živahno razpravo. Organizacije razpravljajo na sestankih o tem, kako bodo pomagali graditeljem, v vsi

Spodnje Brezove je predvideno, da bo delavsko naselje. Vščani so sklenili, da bodo pomagali z denarjem in materialom in da bodo vsega zbrali približno za milijon dinarjev. Kmetijska zadruga pa je sklenila ponuditi graditeljem prostore doma. Pomagali bodo tudi člani Zveze borcev; njih organizacija bo nudila graditelju sredstva za ureditev kulturnega doma. Govorili so tudi o graditvi športskih igrišč blizu javnega kopališča, da se bodo lahko delavci v prostem času tudi razvedrili.

Prebivalci se nove ceste veselje, vendar se občani hkrati boje, da občina ne lo imela povezave s to važno cesto. Ze sedaj je kraj gospodarsko zelo zaostal, zapuščen in samotni, Višnja gora je pa vendarle kulturno in gospodarsko središče. Znano je tudi kot zgodovinsko mesto z lepo okolico in kot prijeten turistični kraj. Turizem bi se lahko v bodoče zelo razvil in bi lahko bil precejšen vir dohodkov. Bati se je pa, da temu ne bo tako, če ne bomo poskrbeli za povezavo Višnje gore z novo cesto. — C. V.

ZA LITERARNI NATEČAJ

FRANJO GODEC

Dogodek v šoli

Solska zgradba je bila stara in mrka, umazana, obdana z železno ograjo, podobna častiljivi gubernanti, ki se ji nikdar ne zganejo gube na hladnem obrazu. Ko so se zjutraj ob tri četrti na osem odprla njena glavna vrata, so se vsuli skoznje dijaki iz mestne okolice, ki so bili najbolj razposajeni in najmanj občutljivi za šolske težave. Nekaj časa so razgrajali v razredih, potem pa so se začeli zbirati pri oknih na hodniku. Tam so stali vse do začetka pouka in gledali, kako prihajajo skozi stranska vrata profesorji in kako se direktorjevi psi podijo po dvorišču.

Ko je prišel po hodniku šestošolec Janko Primožič, so ga sošolci pri oknih pozdravili z vprašanji, ali se je naučil na pamet latinske verze in ali je napisal domačo nalogo iz srbsko-hrvatsko-slovenskega jezika. Janko se je trpko nasmehnil in odšel v razred, ne da bi kaj odgovoril. Dames je bil še bolj zamišljen kakor po navadi. Tiho je zlezal v klop, obrisal orosena očala in se zagledal skozi okno, po katerem so drsele drobne kaplje mrzlega aprilskega dežja. Hiše na ulici so se mu zdele osabne in visoke, ljudje čemerni in neprijazni. Mučila ga je skrb, kako bo pretolkel današnjih pet ur v šolski klopi, ko bo kakor grešnik skrivaj obraz pred očmi strogih profesorjev in mu bodo misli kakor vrela voda uhajale iz tega čudnega sveta, ki se mu je zdel temačen in zagrajen kakor slepa ulica, v kateri je stanoval. Pri latinščini bodo čitali Ovidijeve Metamorfoze, in bradati profesor se bo ustavljal ob njem in ga narahnil, zakaj nima knjige — in on bo molčal, ker je profesorju že trikrat povedal, da si knjige ne more kupiti, ker nima denarja. Nekoč bo s svečanim glasom deklamiral »Aurea prima satā est aetās... Nekoč so bili zlati časi...« — Janko pa bo mislil na zlate čase tistih sošolcev, ki imajo vsega dovolj, in na svojo revščino, na svojo podstrašno sobico, kjer vejejo stene po vlagi in trohno. Pri uri verouka se bo spet trpko nasmehnil besedam rejenega kateheta, da so vse posvetne stvari ničeve — vanitas vanitatum et omnia vanita nisi deum amare...

Otresel se je teh zoprnih misli in spomin mu je zajadril v domačo vas, k materi, ki mu je pred nekaj dnevi prinesla hlebec belega kruha in mu je povedala prečudno zgodbo o svojem romanju k ljudem, ki jih on, njen sin, mrzi huje kakor mrz in lakoto in svoje zatohlo bivališče v predmestju.

Bil je pust pomladanski dan, poln zateglih megla in drobnih deževnih kapelj. V zgodnji jutranji uri, ko ni bilo še nikogar na cesti, se je mati odpravila na pot. Kam? Tja, kjer je ljudje ne poznajo. Prosit gre za sina, česar mu sama ne more dati. V slabem vremenu gre, da je ne bi ljudje srečevali in spraševali, kam je namenjena.

Gre čez hrib, mimo cerkve in pokopališča, vsa plaha in drobna, z velikim dežnikom v roki in s torbo pod pazduho. Nekje za vasjo zaropče voz, bič počti in konj zarežeče. Od vasi prijadra jata vran in vrešče pristane na pusti ozari. Mati prisluhne in še bolj pospeši korake, kakor da čuje za sabo zloben, grozeč krohot. Samo še nekaj streljav je do gozda, samo še kratek kos poti čez to prazno, obupano gmajno. Kolikokrat jo je že prehodila, a še nikdar se ji ni zdela tako dolga kakor danes... Toda srce ji ukazuje, da jo prehodi, in prehodila bi jo, tudi če bi padalo trnje z neba.

Ko jo objame gozd, se malo oddahne, odveže ruto pod brado in obrišče z dlanjo potno čelo,

in že krene po škrbasti poti navkreber. Njene noge so stare in šibke, nerodno stopajo po žlebasti strmini in kamenje se kotali izpod njih. Sicer je vse tiho in mirno v samotni vlažni goščavi, tako mirno, da razločno čuje, kako ji v prsih razbija srce.

In tako gre mati po razdrapani poti, ne da bi se ustavila in si privoščila minuto počitka. Prispe na cesto, pa spet kmalu krene na stran-

sko pot, da se izogne vasi in ljudem. In spet je na gmajni, na mrtvosivi kraški samotni, kjer daleč naokrog ni ne studenca ne drevesa. Pač, tam na sredni okrogli dolini stoji drevo s krivenčastimi, na široko razraščeni vejami.

Precej dolga pot je že za njo. Glasu vaškega zvona ne sliši več.

Iz nizkih oblakov se vlije ploha. Pred tako hudim nalivom te še dežnik ne varuje dosti. Mati hiti pod drevo, pod gaber v kadunjasti dolini, kjer bo počakala, da ploha poneha.

Dež šumi in grom razsaja, v vejevju gabra na gmajni se lovi veter. Pri grčavem deblu se stiska drobna postava, pokrita čez glavo z rjavo volneno ruto. Tako čaka konca nevihte in premišlja o sinu in o poti, ki jo mora prehoditi zanj. Če bi bile glasne njene misli in želja v tem revnem zavetju, bi se še mrtvosiva gmajna razjokala nad njimi...

Dež poneha, oblaki se razredčijo. Zdaj se začne najhujši del materine poti. Bliža se velikji vasi, kjer stoji ob cesti tri gostilne, parna žaga, cerkev z začnelim zvonikom in farovž s čemernimi, noč in dan zaprtimi okni. S hriba vidiš vas kakor na dlani, slišiš enakomerno hrzanje polnojarmenika na parni žagi, mukanje vaške živine in lajež psov. Lepa in prijazna vas. Mati pa stoji pred njo kakor pred hudim sodnikom. Njene stopinje so čedalje bolj počasne in omahujoče, kakor da je pot do vasi z žebliji posuta. Toda ona gre naprej. Ne bi se ustavila in obrnila nazaj, pa čeprav bi

morala z vsakim korakom pustiti košček srca na cesti.

Prišla je v vas. Zdaj stoji pred novo hišo, ki je podobna vili in ograjena s skrbno negovano živo mejo. Stoji in gleda v široka okna, kakor da išče v njih usmiljenega pogleda. To je hiša industrijalca, lastnika parne žage. Tu v pritličju je njegova pisarna, Potrka. Vrata se odpro — pred njo stoji rejen mož rdečega obraza in lokavega pogleda. Mati vošči dober dan in plaho izpove prošnjo, ki se je je bila naučila po poti na pamet.

»Zaradi sina ste prišli? Pravite, da dobro študira? Jaz da bi pomagal? Ej, to je težko, težko. Imam svoje sinove in hčere, ki študirajo, imam dosti skrbi z njimi. Zakaj se ne uč kakšne obrti?«

Mati molči in čaka, industrijalec pa hodi gor in dol po sobi, z rokami na hrbtu. Naposled zamahne z roko, kakor da hoče odgnati nadležno muho, seže v žep in privleče na dan stotak.

»Nate. Toda glejte, da ne bo študiral za farja. Še bolj pa naj pazi, da ne zaide med komuniste.«

Mati se zahvali in hoče skozi vrata, toda industrijalec se postavi pred njo, upre roke v boke in jo gleda s svetlimi, ukazujočimi očmi.

»Če bi vedel, da pomagam komunistu — glas mu grozeče narašča — če bi vedel, da pomagam komunistu, bi vas pognal skozi vrata in zapodil psa za vami.«

Mati ne ve, kaj bi odgovorila, saj ni še nikoli slišala takih besed. Zdi se ji, da plavajo kakor črne ptice po sobi, kakor ujede s krvavimi kremplji in zlobnimi očmi. Skuša se zahvaliti in nasmehnuti, toda nasmeh je čuden, kakor smrt grenak.

Sama ne ve, kako in kdaj se spet znajde na cesti. Ljudje jo začudeno gledajo, ona pa jih ne vidi, ker misli na besede, ki jih je slišala, in na denar, ki ga je dobila. Zdaj se odpravlja v druge vice — v farovž. Če še tam dobi toliko kakor pri industrijcu, potem bo vesela njena pot proti domu.

Farovška vrata so zaprta, zaklenjena. Toda zadaj je še en vhod. Pred njim sedi in lupi krompir zajetna, rdečelična ženska s starinsko počesanimi lasmi in z veliko svetinjico na prsih. Tam so farovski hlevi in pred njimi hlapec, majhno, golobučno človeče z grbo na hrbtu in z drobnimi, zlobnimi očmi. Zraven njega renči volčjak, na verigo privezan. Oba, hlapec in dekla, upreta oči v mater, gledata in nič ne odzdravita na njen plahi pozdrav.

»H gospodu bi radi? Zdaj še počivajo, so dolgo maševali in spovedovali, ker je danes prvi petek v mesecu. Kaj pa hočete od njih?«

»Kaj hočem... Od daleč sem prišla, zelo daleč... Rada bi nekaj važnega govorila z njimi.«

Ženska se leno dvigne in izgine v široki veži, pa se kmalu vrne in pove, da so gospod ravnokar vstali in da berejo brevir. »Pojdite po hodniku in potrkajte na prva vrata.«

In tako se mati znajde pred drugim »dobrotnikom«. To je majhen gospod okroglega obraza, z debelim, nekoliko rdečim nosom, ki mu čepi med gladkimi lici kakor krtina na pokošenem lazju. Smehlja se kakor sveti Vincencij in neprestano sklepa roke na oblastem trebuhu. Mirno posluša in kima, ko pa spregovori, se zdi materi, da je hiša polna njegovega svečano globokega glasu.

»Pomagal vam bom po svojih močeh, če je vse res tako, kakor pravite. In seveda, če ne gleda za ženskami. Želim namreč, da stopi po maturi v vinograd Gospodov.«

Materi se zasvetijo oči, skloni se, da bi se zahvalila in poljubila gospodu roko, toda gospod še ni konicel svojega nauka.

(Nadaljevanje na drugi strani)

Nova moderna potniška letala dobimo

V vsakem bo prostora za 48 potnikov in letela bodo s hitrostjo 450 km na uro

Tudi na področju zračnega prometa naša država po vojni hitro napreduje. Naš potniški letalski promet se nenehoma

polovici letošnjega leta. Gre za potniška letala tipa Convair CV 340 z dvema motorjema. Izdelujejo jih v tovar-

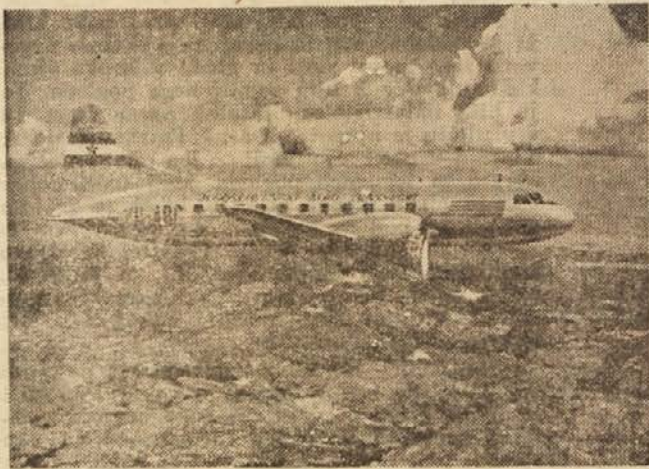
ni letal Consolidated Vultee Aircraft Corporation v San Diegu v Kaliforniji.

V primerj z našimi dosedanjimi potniškimi letali DC-3 so nova letala znatno hitrejša in boljše. V vsakem je 48 sedežev, letala pa bodo s hitrostjo 450 km na uro. V udobnih kabinah je zračni pritisk reguliran, tako da lahko letalo ob vsakem vremenu leti zelo visoko, pa se vendar potniki počutijo dobro. Nova letala imajo tudi kuhinjske naprave, da lahko potniki med poletom dobe topla in mrzla jedila. Čeprav je letalo Convair CV 340 veliko, saj je v njem prostora za 48 potnikov, ima samo pet članov posadke, od teh dve strežajki. Njegov akcijski radij znaša 2100 km, kar je zlasti ugodno za promet na srednjih progah. Na raznih tujih zračnih progah so se takšna potniška letala zelo dobro obnesla in zato jih je naročil tudi JAT.

tujino. Naša država ima za letalski promet zelo ugodno zemljepisno lego in zato drži mnogo mednarodnih zračnih prog prek Jugoslavije; pa tudi naše naravne lepote privabljajo od leta do leta več turistov, ki potujejo z letali. Naša nova potniška letala bodo zlasti pripomogla k hitrejšemu prevozu potnikov med Zahodno Evropo in Bližnjim vzhodom. V enem dnevu bo prispel potnik iz Pariza in Frankfurta v Istanbul ali nazaj.

V Kaliforniji sta že odpoštovala tehnični direktor in glavni pilot JAT, ki sta te dni prevzela prvo potniško letalo Convair CV 340. — V marcu bo glavni pilot Milisav Semiz z novim letalom preletel več tisoč kilometrov dolgo pot iz ZDA čez Atlantski ocean v domovino.

F. Konstantinovič

Hitra in udobna letala Convair, ki jih je JAT uvrstil v svoj letalski park

razvija in čedalje več ljudi tudi pri nas potuje z letali. Na domačih in tujih zračnih progah je Jugoslovanski aerotransport leta 1947 s svojimi letali prepeljal blizu 400 tisoč potnikov. Naša letala jih prepeljejo vsako leto več. Da bi naš civilni zračni promet še hitreje napredoval in da bi bilo potovanje z letali še udobnejše, je JAT ob pomoči skupnosti naročil nova moderna letala, za katera bomo plačali nad milijardo din. Letati bodo začela v drugi

Razbite voščene figure

V znani londonski zbirki voščenih figur madame Toussandove se je zgodilo ondan nekaj nenavadnega. Londonski risar Ernest William Bridgen je prišel v salon s kladivom in razbil voščene figure Churchilla in treh drugih članov angleške vlade. Ko ga je policija aretirala, ni hotel takoj povedati svojega imena. Vsaka figura je bila vredna preračunano v naš denar dobrega pol milijona. Bridgen se je moral takoj drugi dan zagovarjati pred sodnikom. Rekel je, da svojega dejanja ni storil iz sovraštva do ministrskega predsednika ali članov vlade, marveč samo zato, da bi protestiral proti angleškemu sistemu vzgoje, ki po njegovem mnenju ne ustreza. Na sodnikovo vprašanje je odgovoril, da je figure razbil namenoma. Bridgen bo pregledal psihiater, potem pa mu bodo odmerili ustrezno kazen, če se bo pokazalo, da je pri zdravi pameti.

Nova potniška letala bodo zelo važna za nadaljnji razvoj našega zračnega prometa, zlasti za zračne proge s

Med poletom so potniki postreženi s toplimi in mrzlimi jedili in pijačami

ZA DOBRO VOLJO

KDO JIH JE VEČ POKOPAL

Napoleon se je hotel posmehovati nekemu zdravniku.

»Povejte mi po pravici, koliko ljudi ste že spravili s sveta?«

»Samo sto tisoč manj kakor ti,« je odgovoril zdravnik.

Laponcev letos ni zeblo

Laponci so plemo mongolakega porekla, živče nomadsko življenje v najsevernejših delih Skandinavije. Preživljajo se v glavnem z rejo polarnih jelenov. Letošnja zima jim je prinesla veliko presenečenje, ker je bila izredno mila. Vtem ko so mrzli zračni tokovi iznad arktičnih in sibirskih področij prodri daleč na jug in zajeli vse Sredozemsko morje in Afriko, je znašala temperatura na Laponskem onkraj Severnega morja komaj 2 stopinji pod ničlo. Laponcem to seveda ni bilo prav,

saj niso mogli uporabljati sani za vožnjo po ledu. Hoditi so morali večinoma peš.

Toplo vreme na Laponskem pripisujejo meteorologi toplim vetrovom. V polarnih krajih so nastale težke in mrzle zračne gmote, ki so se zaradi močnega kroženja zračnih tokov pomaknile daleč proti jugu, na njihovo mesto pa so pritisnili topli dilo, da smo imeli mi izredno ostro zimo. Laponci pa so se jezili, ker mraza ni bilo.

NAPREDOVANJE

Bioskemu upravniku Narodnega gledališča v Beogradu Milanu Pređiću je neka mlada igralka potolažila:

»Protestiram! Mar je to pravica? Pravijo da sem nadarjena, osa moja vloga pa je v tem, da nosim na oder navadna pisma.«

»Ze pravo,« jo je potolažil upravitelj, »odalej boste nosili na oder priporočena pisma.«

(Nadaljevanje s 1. strani.)

»Če pa bi vedel, da bo kdaj podpiral liberalce, ki ne hodijo v cerkev in nečejo slišati božje besede... in če bi vedel, da bo kdaj komunist, brezbožnik, seme satanovo, potem vam seveda ne bi hotel pomagati.«

Med uro slovenščine so se vrata razreda nenadoma sunkovito odprla. Vstopil je direktor, za njim pa še trije moški v sivih pomladanskih plaščih. Direktor je stopil k profesorju in mu zašepetal nekaj na uho, njegovi spremljevalci pa so se postavili pred kateder in njihove oči so začele švigati od klopi do klopi, od dijaka do dijaka, kakor oči strogih profesorjev, kadar iščejo grešnika, ki se je pozabil naučiti lekcije. Takih obiskov dijaki niso bili navajeni. Direktor je sicer večkrat nepričakovano vstopil v razred, toda brez spremstva. Kadar je prišel, so že vedeli, kakšen je namen njegovega obiska: postavil se je pred tablo in začel groziti z izključitvijo tistih, o katerih je bil od profesorjskega zbora zvedel, da se ne ravna po disciplinskih predpisih bodisi v šoli ali izven nje. Njegov glas je bil podoben rezilu zarjavelega

noža in so se ga dijaki bolj bali kakor slabega reda v kateremkoli predmetu.

Danes je bilo drugače. Direktor je molče stal poleg profesorja, njegovi trije spremljevalci pa so tipali z očmi po razredu. Naposled so jim obstale oči nekje v zadnjih klopih. Za hip so se njihove glave nagnile druga k drugi, najstarejši med njimi pa je nekaj zašepetal in druga dva sta mu prikimala.

Tišina. Janko Primožič je začutil, da se oči direktorja, profesorja in njegovih treh spremljevalcev upirajo proti njemu. Potem je videl, kako se je počasi dvignila ob katedru mesnata roka in njen prst je pokazal nanj.

Tišina. Janko je vstal in ves razred ga je začudeno gledal.

»Primožič, pospravite svoje stvari in pojdite z nami.«

Z mrzlično naglico je zmetel zvezke in knjige v aktovko in stopil pred tablo. Videl je, kako se sošolci spogledujejo in začudeno zmajujejo z rameni.

Na hodniku je zagledal gručo dijakov iz drugih razredov. Tiho so stali in čakali, ob njih pa sta se sprehajala dva neznana moška. Direktor mu je velel, naj se jim pridruži. Sele

zdaj je opazil, da so vsi ti dijaki približno enake velikosti kakor on in da vsi nosijo — kakor on — črna očala.

»Pojdimo!«

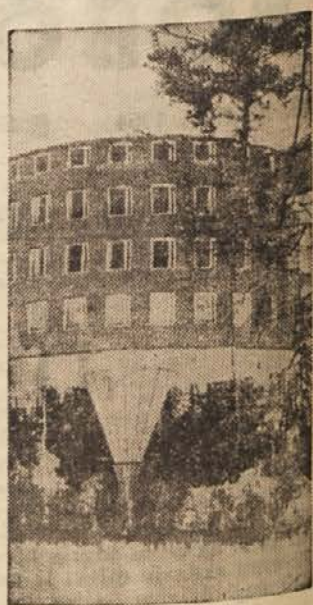
Odšli so po hodniku, po dva in dva skupaj. Pred njimi sta stopala dva neznanca, za njimi pa ostali trije. Janko, ki je stopal med prvimi, je opazil, da sta neznana spremljevalca oborožena s pištolama.

Kam?

»Na policijo nas peljejo,« je priletelo Janku na uho.

Zakaj na policijo? Misli so se mu zavozelale pred skrivnostno uganko, kakršne ni doslej še nikoli reševal. Kaj je zagrešil on, Janko Primožič, ki še nikdar nikomur ni skrivil lasu, in kaj so zagrešili ti njegovi tovariši? Ali je res tako preprosta stvar, odgnati nedolžnega človeka na policijo, v tej državi, o kateri je profesor zgovodine še pred dvema urama govoril, da je država svobode, ki jo ščiti svetlo žezlo slavne kraljevske dinastije?

Ko so se zaprla za njimi visoka vrata policijske zgradbe, so se morali postaviti na dvorišču v vrsto. Dva spremljevalca sta izginila na tečajnem stopnišču, ostali trije pa so ostali poleg

NAJBOLJ ČUDNO MAGISTRATNO POSLOPJE NA SVETU

V predmestju Stockholma Gustavsbergu so zgradili najbolj čudno magistratno poslopje na svetu. Poslopje je okroglo, streha pa narejena tako, da prav lahko postavi nanjo še nova nadstropja. Sobe so razvrščene okrog osrednjega dvigala. V tretjem nadstropju je velika igralnica, na strehi pa žaromet, ki bo osvetljeval vse predmestje.

Bela karavana

odhaja na pot skozi Saharo

Na velikem trgu šotorov Tul el Bah pri francosko-marokem obmejnem mestu Rissani se je zbrala te dni bela karavana, kakor se zbere vsako leto, preden nastopi najdaljšo puščavsko pot na svetu.

Kakih 600 velblodov, polovica lahkih, polovica tovornih, čaka te več tednov na odhod. V tabornišču je vrvenje zmeraj živahno kakor na velikem sejmu. Dolge karavanske poti se udeležuje le 250 Arabcev, Maročanov in domačinov ter kakih 50 Evropejcev. V naših časih je bela karavana pač največja pustolovščina svoje vrste.

Domačini in Evropejci posejajo v skupinah in poslušajo izkušene puščavske vodnike. Zadnje dni kupujejo še razne potrebščine, zlasti živila, ter stišijo orožje. Vsakega velbloda je treba skrbno pregledati. Stari Arabci, poznavalec velblodov, košeni možje visokih postav in ko pergament rjave kože, hodijo od velbloda do velbloda in prisluškujejo, kako žival diha. To je zlasti važno, ker se smejo karavane udeležiti samo popolnoma zdravi velblodi, saj je pot dolga blizu 2500 km.

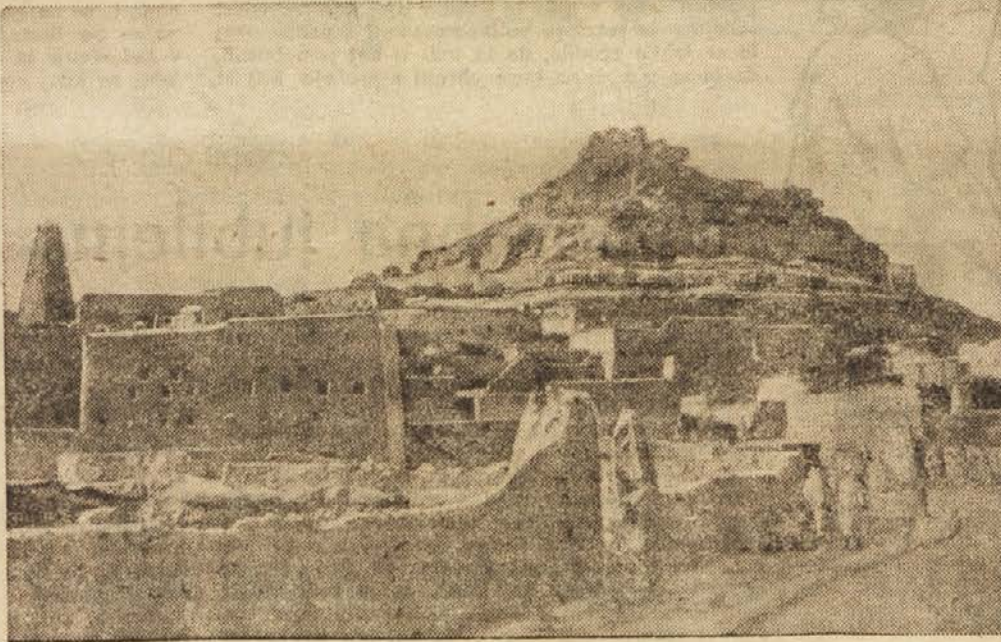
Bela karavana odrine na pot navadno ponoči, dve uri pred sončnim vzhodom. Najhitrejši velblodi kmalu izginejo v smeri Mimsina-el-Hamia-el Hariba v Sahari in v šestih dneh dosežejo vodnjak Sibicia, »vrata puščave«, pravo odprto puščavo. V Sibici je zadnja priložnost za ljudi in velblode, da se ločijo od karavane in napotijo nazaj. Tu napolnijo z vodo mehove za naslednjih 250 km poti, do pridednjega vodnjaka v oazi Marara. Vse se pripravlja na najrditejši spopad s puščavo, vročino in morebitnimi roparji. Pred seboj imajo 12 tednov napore in nevarne poti. Po strogih puščavskih zakonih sme odtej dobiti vsak udeleženec karavane na dan samo po en liter vode, pa naj bo žeja še tako huda. Kdor bi se temu pravilo

uprl, ga zvežejo in puste v bližnji oazi.

Letošnje bele karavane se udeležujeta že drugič tudi angleška turista Pat Gufrey in Red Summerly. Njunji kulturni filmi o notranji Sahari slove daleč po svetu. Obema je znano, da nihče poprej ne ve, ali bo živ in zdrav dosegel cilj Timbuktu in mesto Djenne ob reki Bani. Se nobena bela karavana ni prišla na cilj, ne da bi imela vsaj deset človeških žrtev Sahare. Pot skozi to največjo puščavo sveta je vsako leto pravzaprav odprava na neznano področje.

Največja nevarnost se začne za oazo Malabutia. Tam namreč

preže nanjo za 800 m visokimi peščenimi nasipi puščavski viharji. Vihar se dvigne navadno opoldne in se kmalu spremeni v orkan, ki dviga velike oblake puščavskega peska in jih potiska pred seboj, da zasuje z njimi ljudi in živali. Marsikomu prinaša smrt. Na najdaljši etapi od Taudenija, »oaze tisočerih ušes«, do Arauana pa je bela karavana v nevarnosti, da jo napadejo puščavski roparji. To se zgodi zadnja leta zelo redko, ker so udeleženci karavane dobro oboroženi in ker bi predla roparjem trda, če bi jih napadli. Ko karavana po dveh, večkrat pa tudi po treh mesecih naposled doseže svoj cilj, sporoče brzojavno v Rissani, ali je šlo vse po sreči in koliko je bilo žrtv.

Oaza Siwa v Sahari

PLEJADE

Lastniki televizijskih aparatov v Angliji so ondan na televizijskem platnu videli Jupitra in v spremnem predavanju slišali, da imajo prebivalci Konga tako dobre oči, da vidijo nekatere izmed 11 Jupitrovih satelitov brez daljnogledov. To pa ni edini primer, da imajo ljudje tako dobre oči. Tehnično-optični oddelek angleškega znanstvenega zavoda bi rad ugotovil, ali drži beležka, da je bil edini Evropejec s tako ostrim vidom neki čevljar v Lübecku, ki je živel pred 200 leti.

Primitivnim narodov so znana mnoga nebesna telesa, katerih odkritje sodobnemu človeku dopušča, da se ima za znanstveno izobraženega. Plejade so skupine zvezd, ki so jim dali stari Grki imena sedmih Atlasovih hčera, dve pa sta dobili imena njihovih staršev. Vseh zvezd tega sozvezdja je torej devet, ljudje pa jih vidijo samo šest. Plejade proučujejo ljudje že 4000 let. V starih časih so

bili namreč prepričani, da vplivajo na rast posevkov. O tem so bili prepričani tudi Maori med svojimi vojnami v minulem stoletju. Eno izmed plemen se je borilo pod zastavo, na kateri so bili naslikani bojni čoln, mavrica kot simbol božanstva in zvezde, ki so po ustnem izročilu vodile njihove prednike na poti čez Pacifik do Nov-Zelandske. Zvezde na zastavi so predstavljale sedem zvezd iz sozvezdja Plejad.

MALI

LEKSIKON

VPRASANJA

Koliko vode je v živalskem organizmu?

V katerem kraju naše države moški pletu nogavice?

Ali so na svetu ljudje, ki jedo prst?

ODGOVORI

Tudi v živalskem telesu je voda važna sestavina. Na njo odpade približno polovica telesne teže. V krvi je približno štiri petine vode, v mišicah in notranjih organih 45 do 75 %, v slini pa 98,5 do 99 %. Količina oziroma odstotek vode v organizmu je tem manjši, čim starejši je človek. Hlito pa se krči, če se človek redi, kar velja seveda tudi za živali. Dobro rejena ovca ima v organizmu namesto 61 samo 37 % vode.

Vasi Imljani, Blatkoviči in Kobilja (severovzhodno od Jajca) so ohranile starinsko narodno nošo, kakor redkokatera vas v tej republici. V teh vaseh se je ohranil tudi običaj, da moški, ko pasejo ovce, hkrati pletejo nogavice. Barvo si izbere sami. Pletu več vrst nogavic, o katerih ne bi mogli reči, da ustrezajo modi, pač pa so trpežne.

Primitivni narodi Afrike, Azije, Južne Amerike, nekatera plemena iz različnih razlogov jedo prst. Nekatera orientalska plemena jedo prst za zdravje. V Mehiki pa jo jedo iz potrebe, ker uživajo preostro hrano. V Indiji jedo nekatere ženske prst, da dobe lepšo polt. V Kalkutti lahko človek v trgovini z živili kupi tudi kolače iz neprepečene ilovice in nekaterih začimb.

roki. Ustavil se je pred Jankovim sosedom in ga srepo premeril od nog do glave.

»V imenu zakona ste aretirani.«

Odvedel ga je. Njuni postavi sta izginili na stopnišču, ki je peljalo v kletne prostore.

»Vi pa lahko greste,« je rekel nekdo izmed detektivov ostalim dvjakom.

Ko se je Janko vrnil v šolo, se ni in ni mogel otresti grozljive more, ki je legla nanj na policijskem dvorišču. Zdelo se mu je, da ga še vedno prebada neznančevno oko in da sliši zamolkel odmev stopinj po stopnicah, ki peljejo v temne kletne prostore policijske zgradbe. Ko je vstopil v razred, je šel najprej pred kateder, da bi se profesorju opravičil in mu pojasnil, zakaj je zamudil pouk. Profesor, star klerikalec s hlapčevsko pobožnimi očmi, ga je sprejel z resnim, skoraj sovražnim pogledom.

»Ze vem,« je dejal. »Bili ste na policiji, kjer so detektivi iskali komunista. Zahvalite boga, da niste vi tisti, ki so ga iskali.«

Janko je stal in gledal, kakor da čaka, da bo iz profesorjevih oči izginila tema in da bo zaslišal drugačno, toplejšo besedo iz njegovih ust. Hkrati se je spomnil na materino pripovedovanje in na njene vprašujoče oči — in za-

želel si je, da bi spet prišla k njemu, da bi ji povedal, kaj je danes doživel. Toda rad bi ji povedal vse, zato je še enkrat uprl oči v profesorja in vprašal s suhim, negotovim glasom: »Toda kaj je storil, on, komunista, ki so ga danes aretirali?«

Gube na suhem profesorjevem obrazu so se raztegnile v porogljiv nasmeh. Velel mu je, naj gre v klop. Toda oči je še vedno upiral vanj in naposled je dvignil roko ter iztegnil prst, rekoč:

»Primožič, čemu sprašujete nepotrebne stvari?... Sicer pa — morda ste tudi vi že zabredli v satanske mreže brezbožnikov, ko tako čudno sprašujete.«

Tišina. Janko je gledal v knjigo, toda črke so mu kakor pijane plesale pred očmi, zakaj profesorjeve besede so mu vznemirile kri, da bi najrajši zakričal in zbežal iz razreda. V ušesih so mu še vedno zvenele trde stopinje čokatega policaja in v levici je še vedno čutil dotik drhteče desnice aretirane tovariša. Zdelo se mu je, da se dviga pred njim temno zagrinjalo in da vstaja za njim svet, ki ga je že dolgo mrzil — in zaželel si je, da bi se odkrito, iz oči v oči srečal z njim.

njih in njihove oči so nenehno drsele po njihovih obrazih. Kdaj pa kdaj se je kdo izmed njih ozrl tudi v neko okno v pritličju, ki je imele motne šipe z majhno odprtino v sredini. Janko je zapazil, da se na motnih šipah premikajo temni obrisi. V odprtini se je zasvetila belina očesa, katerega zenica se je začela počasi, kakor puščica ostrorelca, premikati od obraza do obraza. Janko se je nemirno prestopal. Iz valovja razburkanih misli se mu je utrnil spomin na inkvizicijo, o kateri je profesor veronka pripovedoval, da je bila zgodovinsko potrebno zlo, ki je odpiralo oči krivovercem in uničilo kali semena satanovega. Začutil je, kako se je oko ustavilo na njem, kako je tipalo po njegovem obrazu in lovilo njegov pogled. Minute so bile dolge, mučne. Naposled se je oko premaknilo in se ustavilo na njegovem sosedu, na molčečem, mršavem fantu, o katerem je vedel samo to, da stanuje nekje v predmestju in da hodi v sedmi razred gimnazije. Nehote se je dotaknil njegove roke in začutil je, da mu nemirno drhti.

Zdajci se je oko odmaknilo od odprtine. Kmalu nato se je prikazal na stopnišču tršat policaj s pištolo za pasom in s pendrekom v

P. H. NEWBY

Samo kozarec vode

Prisluškujemo kratko črtico mladega Angleža P. H. Newbyja, ki se je s svojimi romani, posvečenimi večidel življenju v angleških kolonijah, uvrstil med moderne angleške pripovednike. Dolga leta je potoval po kolonijah, kjer je temeljito spoznal življenje farmarjev in se vživel v njihovo miselnost. Newby se odlikuje zlasti z opisovanjem človeških značajev.

Zašel je in nobenega dvoma ni bilo, da je prišel dlje kukor je nameraval. Del pašnikov, kamor je prišel, mu je bil tuj in bil je žejen. Med mestom, kjer je stal, in vasjo, iz katere je bil odšel pred dvema urama, ni bilo ne kože, ne studenca. Tako je sklenil pot še nekaj časa nadaljevati. In v petih minutah je prispel na mesto, od koder je videl poslopja iz sivega kamna in obzidana polja, označena na zemljevidu kot Drummova farma. Kraj je bil videti zapuščen. Na travniku so se pasle krave in ovce. Mullile so pičlo travo, na kmetiji pa so bile kure edini znak življenja. Ko pa je potrkal na vrata, so se takoj odprla. Na pragu je stal krepak mož prijaznega obraza, v jahalnih hlačah in usnjelih dokolenkah in ga radovedno gledal.

»Ali bi mi dali požirek vode?« je vprašal popotnik. »Od žeje kar umiram.«

»Ne, za vas nimam vode.«

Presenečen spričo tega odgovora in užaljen, da ga je kmet tako negostoljubno sprejel, se je popotnik obrnil. In bil je že sredi dvorišča, preden mu je prišel na misel primeren odgovor. Obrnil se je in videl, da je kmet še zmeraj stal na pragu in ga opazoval. Medtem se mu je bil pridružil krepak ovčar in sedel je poleg njega pred vrati.

Sledeč notranjemu nagibu se je popotnik vrnil in rekel:

»Veste, se nikoli se mi ni pripetilo kaj takšnega. Prosil človeka, naj ti da kozarec vode vendar ni nič posebnega. Ali pa je morda to vaš način zbijati šale?«

Kmet je pobožal svojega psa po glavi.

»Za vas nimam vode,« je dejal. Toda bil je še zmeraj prijazen, tako da je bil popotnik tembolj prepričan, da mora imeti za svojo odklonitev tehten vzrok.

»Najbrž vam vode primanjkuje. Slišal sem, da dela tukajšnjim kmetom preskrba z vodo hude preglavice.«

»Vode imamo, kolikor hočete,« je dejal kmet.

»Torej je nesnažna?«

Kazalo je, da kmet proti vprašanju nima pomislekov; in popotnik si je prizadeval najti opravilo za njegovo vedenje.

»Najboljša voda daleč naokrog,« je odgovoril kmet. Če bi se vsaj jezil, bi popotnik vedel, za kaj gre. Njegovo obotavljanje bi pripisal neotesanosti, za-

mahniti bi bil s palico, zabrusil kmetu v obraz nekaj psokv in odšel. Toda kmet se je smehljal in mu prijazno odgovarjal. Najbrž, je mislil, da je vse v najlepšem redu, če žejnemu človeku ne postreže s požirkom vode.

Popotnik je bil spričo kmetovega vedenja tako zbežan, da so mu rojile po glavi najrazličnejše razlage.

»Najbrž mislite, da ne smem piti mrzle vode, ker sem ves prepoten,« je dejal. Kmet je privzdignil uhelj svojega ovčarja in ga jel zvijati.

»Vseeno mi je, tudi če se od žeje mrtvi zgrudite.« — »Zdaj pa vidim, da ste norec ali pa da ga imate preveč pod kapo,« je dejal popotnik. »Reči pa moram, da niste videti pijani.« — »Nisem ne norec, ne pijan. Lahko pa mlatite prazno slamo kolikor hočete. — Če torej niste norec in tudi ne pijani in če imate mnogo dobre vode, zakaj mi je vruga ne morete dati požirek? Saj vendar vidite, da sem strašno žejen.«

»Lahko bi vam dal kozarec vode, če bi le hotel. Toda tega nočem in pri tem ostanem.«

Pomenek je kmeta očitno zabaval. Iz žepa je potegnil pipo in jo jel polniti s tobakom. Ko jo je napolnil, je začel iskati v žepih vžigalice. Popotnik mu je brž postregel z njimi misleč, da se bo kmetovo srce omehčalo. Kmet pa je molče vzel vžigalice, si prižgal pipo, potlačil goreči tobak s prstom vanjo, ga še enkrat prižgal, potem pa puhnol oblak dima predse in vrnil vžigalice popotniku.

Popotniku je šinila v glavo misel, da bi si s silo priboril vstop v hišo in dobil v njej kozarec vode. »Glejte,« je rekel in srdito zamahnil s palico, »saj bi se lahko zgodilo, da bi tudi vi kaj potrebovali, da bi se morali na koga obrniti s prošnjo. Kaj bi

rekli, če bi vam človek obrnil hrbet?« — »Jaz od nikogar ničesar ne potrebujem,« je odgovoril kmet in puhnol tobačni dim skozi nos. »Tako govori samo norec. Noben človek ne ve, ne kaj ne kdaj bo kaj potreboval. Pravkar ste potrebovali moje vžigalice.« — »Samo zato, da bi svoje prihranil,« je menil kmet in privlekel iz žepa lastno škatlico. »Saj vidite, da sem samostojen.«

V naslednjem trenutku se je nad vrati odprlo okno in ko je popotnik dvignil oči, je zagledal priletno ženo zagrenjenega, kislega obraza. Najbrž sta jo s kmetom zdramila iz popoldanskega sna, ko sta pod oknom glasno govorila.

»Kaj bi radi?« je vprašala popotnika.

»Samo požirek vode,« je odgovoril utrujeno. Če bi presojal tukajšnje ljudi po vedenju vašega moža, bi človek mislil, da ga je zanesla pot med divjake.«

»Držite jezik za zobmi,« ga je zavrnila žena osorno, »takoj pridem dol.«

In kmalu je stala na pragu s kozarcem vode v roki. Ovčar se je brž umaknil na dvorišče. »Nate! In urno se poberite od tod. Dobili ste, kar ste hoteli!«

Za kmeta, stoječega na pragu, se sploh ni zmejnila. Kmet je stal s pipo v ustih in pogledoval zdaj tujca, zdaj svojo ženo. Popotnik je bil pravljen na to, da bo kmet pograbil kozarec in izlil vodo na tla. Toda kmet tega ni storil. Popotnik ni hotel zamuditi priložnosti, da bi izpričal svoje zmagoslavje. V zaničljivi napitnici je dvignil kozarec proti kmetu, se prijazno zahvalil ženi in v dušku popil vodo. Bila je mrzla in čudovito osvetožujoča.

»Glejte, gospod,« je dejal kmet, stopil naprej in vzel popotniku kozarec iz rok, »dobili ste svoj požirek vode in zdaj morate pot nadaljevati. Ko bi vam bil takoj dal vode, bi jo bili popili in odšli naprej, ne da bi mislili name in na ta kraj. Tako pa se me boste do smrti spominjali, meni pa bo v zadoščenje in veselje misel, da bodo tuji ljudje kdaj pa kdaj govorili o meni.«

ANTON ČEHOV

Nepozabna jubilejna svečanost

Titularni svetnik Kraterov, visok, suh mož, je stopil nekaj korakov naprej in nagovoril Smihova:

»Ekscelenca! Pregloboko ginjen spričo vaše očetovske skrbi...«

»... že več kakor deset let...« mu je pošepnil Zakusin.

»... že več kakor deset let, si dovolimo, vaši ponižni podložniki, danes na ta zgodovinski dan... vaš ekscelencij v znak našega globokega spoštovanja in hvaležnosti izročiti tale album z našimi fotografijami. Naša edina želja je, da bi vaš ekscelenco še dolga, dolga leta videli med nami. Držeč se vaših očetovskih nasvetov smo si zmeraj prizadevali ubirati pot napredka in resnice...« je nadaljeval Zakusin in si obrišal potno čelo.

»In tako naj vaša zastava,« je zašepetal konec nagovora, »še dolgo dolgo vihra nad področjem pravičnosti, dela in socialnega napredka.«

Smihovu je po levem licu zdrsnila solza.

»Gospoda,« je dejal z drhtečim glasom, »tega nisem pričakoval... Niti na misel mi ni prišlo, da boste moj skromni jubilej tako svečano praznovali... Ginjen sem... Tega trenutka do smrti ne bom pozabil.«

Ko je sedel v kočiji, je prešinjalo njegove prsi nepopisno veselje in znova se je jokal.

Doma so ga čakali novi prijatelji. Družina, prijatelji in znanci so mu pripravili tako slavnosten sprejem, da je nazadnje še sam prišel do prepričanja, da je s svojim delovanjem storil domovini veliko korist.

»Gospoda,« je spregovoril med večerjo, »pred dvema urama sem dobil plačilo za vse trpljenje, kar ga mora okusiti človek, ki se v izpolnjevanju svojih dolžnosti ne drži suhoparne črke, marveč svoje vesti. V vseh svojih službenih letih sem se držal načela: Niso ljudje na svetu zaradi nas, marveč mi zaradi njih. In danes sem prejel najvišje priznanje. Moji uradniki so mi izročili spominski album... Tu jel Ginjen sem.«

Slavnostni obrazi so se sklonili nad album

in ga z velikim zanimanjem ogledovali. »Da, album je res lep,« je dejala Olja, hči Smihova. »Veljal je najmanj petdeset rubljev. Krasen je. Podari mi ga, oče. Shranila ga bom, prelep je!«

Po večerji je Olja odnesla album v svojo sobo in ga zaklenila v predalček. Drugi dan ga je hotela spet pogledati. Vzela je iz njega fotografije uradnikov in jih razmetala po tleh. Na njihovo mesto je prilepila fotografije svojih tovarišic iz kolegija. Na mesto uradniških uniform so prišle slike mladih deklet v belih delovnih plaščih.

Kolja, sinko njegove ekscelence, je pobral po tleh razmetane fotografije in prebarval uniforme z rdečo barvo. Na obraze je namazal zelene brke in rjave zalisce. Ko ni imel več kaj namazati, je izstrigel podobe iz fotografij, jim prebodel z iglami oči in se je jel igrati z njimi. Potem ko je izrezal podobo titularnega svetnika Kraterova, jo je prelepil na škatlico vžigalice in odšel s tem v očetovo sobo.

»Očka, poglej spomenik!«

Smihov je počil v smeh in ves ponosen poljubil svojega sinka.

»Glej ga no, poredneža!« je dejal. »To moras pokazati tudi mami. Naj ima tudi ona svojo zabavo.«

